

พระเกียรติยศ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงพระราชนิพนธ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พิมพ์ทูตเกล้าทูตกรหม่อมมถวาย ฉลองพระกรุณาธิคุณ
สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี
ในโอกาสฉลองพระชนมายุ ๘๓ พรรษา

๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๑

พระเกียรติยศ
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงพระราชนิพนธ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พิมพ์มูลเกล้าทูตกระหม่อมถวาย ฉลองพระกรุณาธิคุณ
สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี
ในโอกาสฉลองพระชนมายุ ๘๓ พรรษา
๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๑

คำปรารภ

ในโอกาสที่ตมมงคลกาลที่สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี พระราชธิดาพระองค์เดียวในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระผู้ทรงสถาปนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทรงเจริญพระชนมายุ ๘๓ พรรษา ในวันจันทร์ที่ ๒๔ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๑ เพื่อเป็นการบูชาพระมหากษัตริย์คุณของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว และสนองพระกรณียคุณของสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอฯ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงได้จัดพิมพ์หนังสือ **พระเกียรติยศ** พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายแด่สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอฯ เนื่องในวาระคล้ายวันประสูติ ดังที่ปฏิบัติสืบเนื่องมาเป็นประจำทุกปี

พระเกียรติยศ เป็นวรรณคดีที่มีสาระถึงเชิดชูคุณธรรมหลายประการ อาทิเช่น ความซื่อสัตย์ยึดมั่นรักษาสัจจวาจา ความกล้าหาญกล้ากระทำในสิ่งที่ถูกที่ควร ความกตัญญูกตเวทิต่อผู้มีพระคุณ ความจงรักภักดีในสถาบันพระมหากษัตริย์ ราชธรรมของพระมหากษัตริย์ที่มีต่ออาณาประชาราษฎร์ นอกจากนี้ วรรณคดีเล่มนี้ยังมีคุณค่าทางวรรณศิลป์สูงยิ่งอันแสดงถึงพระอัจฉริยภาพในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว สมกับพระสมัญญานาม “พระมหาธีรราชเจ้า” ที่ปวงชนชาวไทยน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวาย อย่างไรก็ตามวรรณคดีเล่มนี้ไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลายเท่าที่ควร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงพิจารณาจัดพิมพ์วรรณคดีที่มีสาระและเทียบพร้อมด้วยสุนทรียศิลป์เล่มนี้เผยแพร่สู่สาธารณชน ซึ่งนอกจากจะเป็นการอนุรักษ์วรรณคดีที่มีคุณค่าให้อยู่คู่บรรณพิภพแล้วยังเป็นการเชิดชูคุณธรรมให้อยู่คู่สังคมไทย อันเป็นปณิธานของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่จะเป็นเสาหลักของแผ่นดิน

ปัจจุบันหนังสือนี้เก็บรักษาไว้ในห้องหนังสือหายาก สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การพิมพ์ในครั้งนี้ประกอบด้วยส่วนที่เป็นลายพระราชหัตถ์

และส่วนที่เป็นตัวพิมพ์ โดยคงรูปลักษณะและตัวสะกดการันต์ตามต้นฉบับทุกประการ การจัดพิมพ์เพื่อสืบอายุหนังสือหายากเพื่อทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย ในวาระอันสำคัญนี้ จักเป็นเครื่องหมายแห่งความจงรักภักดีของชาวจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทั้งมวล

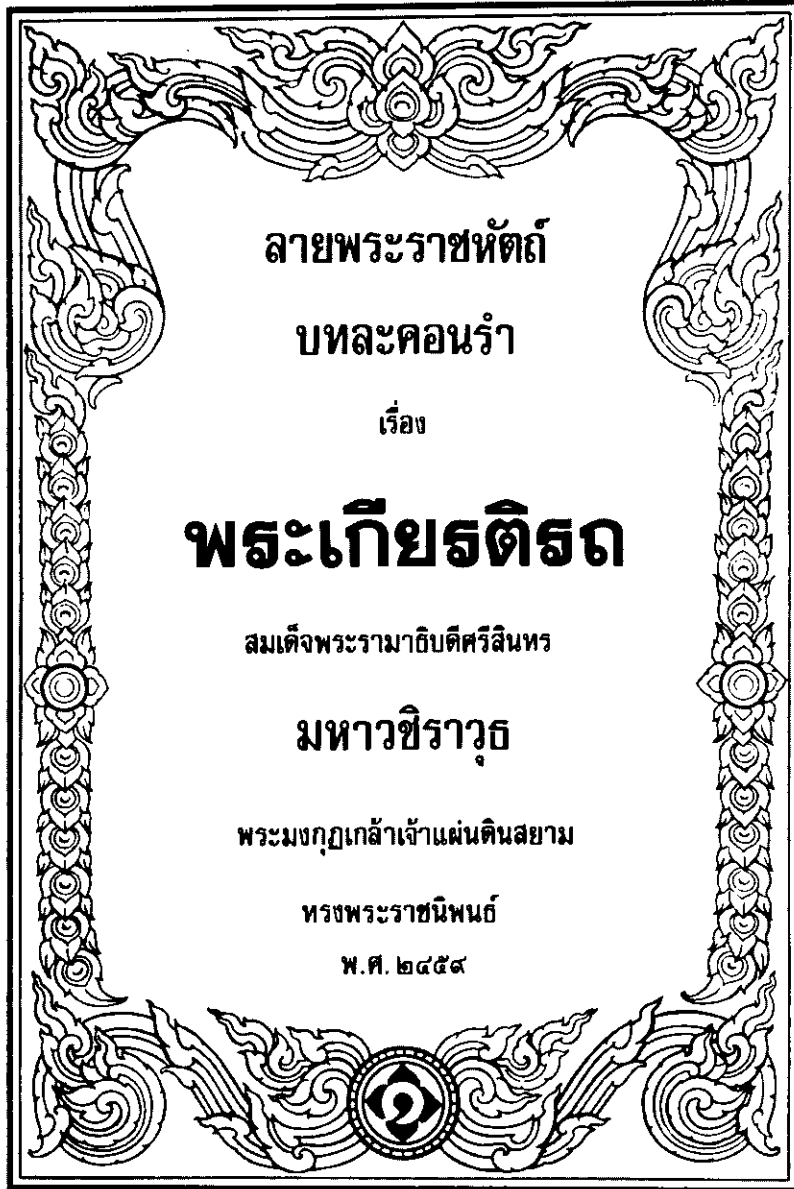
ขอพระกุศลจรรยาทั้งปวงที่ทรงบำเพ็ญไว้ดีแล้ว กอปรกับพลาณภาพแห่งกตเวทิตาธรรมที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยประกอบเป็นปฏิบัติบูชาแด่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระผู้พระราชทานกำเนิดและพระผู้ทรงสถาปนาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โปรดอำนวยพรพิชิตพรชัยแด่สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ให้ทรงพระเกษมสำราญเสด็จสถิตเป็นมิ่งขวัญของชาวจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตราบนิตยกาล

(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ภิรมย์ กมลรัตนกุล)

อธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๑

ลายพระราชหัตถ์

บทละครอนร่ำ

เรื่อง

พระเกียรติยศ

สมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทร

มหาจักรพรรดิ

พระมงกุฎเกล้าเจ้าแผ่นดินสยาม

ทรงพระราชนิพนธ์

พ.ศ. ๒๔๕๔

พ.เกียรติวร

ตอนที ๑

๑๙ ๑ เมื่อครั้ง ท่านท้าวเกียรติวรเสด็จขึ้น เสด็จมาประทับอยู่ที่
ทรงธรรมี่ แคว้นเมืองรัตนโกสินทร์ หนึ่งวันเสด็จมาเยี่ยม ไม่คนนั้นคน
ผู้ใดในหลวงหล้า สว่สวรรคตที่ธานี กษัตริย์เกล้าจล่องล่องไว้ ๕ คำ

ตอนที ๒ ๑ เสด็จมาประทับที่ไพร่สนเภา แรมพลชูงกลองที่ใหญ่ เขตด้วย
มเหยง์ทรงมอญ ไต่ทรงสุมินนิมิธมา ๙ ไต่จากทองผ่องพิสดา เพชรดี
ในภทสไทยีธม ทรงตั้งทุกวงหุสวามิธร ทั่วทุกองค์ไต่ไต่จากทอง
เกล้าท้าวท้าวภววิธกิกแก ทั่วแม่แก้วแก้วจตุธอธบ เก่งจ้าวกรมสังฆมณฑ
ลของ จนตั้งวังของมณฑลไม่เท่ากัน ทวีจึงอุส่าห์จากธานี มาเก็บงา
มฤคิ์ที่ไพร่สนเภา สำบากทุกกรมมากลนพอม ไม่พบจากกัฏิกษ
หมัญ ๗ คำ

๒๐ ๑ คนที่รุ่งหุสุมินนิมิธมา ๙ เขตเขตผ่องแดงแสงใส
สี่ต่อของอุทิมบเห็นด้วยเรือจิวร ภูมยออกปัทมวิธพิสพิส ๗ เสด็จ
๖ คำ

๑ สมัยกรมพลกมยทอิมไพร์ ไต่ไต่ทั่วทุกกรมกับหว
ที่ไต่ไต่ทั่วทุกกรม ทักจะเห็นเห็นภอปลี ๗ คำ

๑ บัดนั้น คุณหมอกฤษณกษัตริย์ม หนึ่งตัวสัพทของกัฏิกษ
ปัดมคณิ์แลวิคณนเทิมมา ทรงจ่าคั้นนโรสัทม ทั่วไต่ใช้บ่มอู่ในบ
เหน็ภทรางผ่องจลลิ่งมา เหน็ดวิธกัฏิกษของผ่องทอิม หนึ่งตัว
จมิโกวเ็นโรสัท หนึ่งตัวของเน้นชดเป็นหมวย สึงจลลิ่งทอสมมุส
เวียงรม ทั่วทุกกรมของกรมไต่จมิ ๗ คำ

๑ เมื่อครั้ง เกียรติวรปรีดิ์ไปเฝ้ากรมศรี สมัยชมคุณเขม
๑ มีเสด็จที่ไพร่จอตสมนไพร์ ทวดจลลิ่งทอิมเขมของ ทั่ว
แพรพมมมอปลีให้ สมัยเสด็จของกัฏิกษของ ๒ เสด็จไปขึ้นมา
จลลิ่ง ๗ คำ

๑ พรอิมพอกแลนี้ผู้มีศักดิ์ หนึ่งพร้อมพรอดพมมมม ๑
กัฏิกษผู้คนผู้ หนึ่งเสด็จกัฏิกษ ๗ คำ

สารภีกรรม ๑ ครั้นเห็นถวายของล่วงมือแล้ว พลึงตัวก็เสียดาย ถูกล่วงจวาง
ของทานกลับ เทาถึงถวายแล้วแพร่อุพพวรรณ จนแจ่มแจ่มเช่มเป็นนิมิต
ชาลีลสนิทเหมือนแสงสว่าง ซึ่งดูดีดั่งดวงตะวัน หรือจนพระบาทสองบาท
หลุดมา ท่วงทุกอย่างเขื่องก็เลื่องได้ไม่นาน ฝูงคนจึงแห่กันกันหา มากรา
งนรีดูดีดูงาม ก็ก็กรวดลงมาทั่วทั้งขั้วบาทสอง ค่ำไปโคมแดงดูใ้ซึ่ง เห็น
คนถือธูปธูปโคมแดง จับธูปธูปจากลังกาตักไปให้พระสงฆ์คนต่าง
มือไว้ ๆ ๆ ๔ คำ ๆ

ภ่ำ ๑ ยมทศนุทนต์ประวิหาร เหล่ากษัตริย์องค์ใหญ่ ได้ ทักกันแบ่งที่
ป็นคนกันไว้ คือโคมแดงหมอดูกี่ ทักษณเสถียรธิดา ธิดาใหญ่ของสุ
พรรณท่านนั้นนั้น ก็ออกก็ได้แก่กันไว้ในอันนี้ ๑๔ เจ้าใหญ่เป็นที่วางตั้งอัน
๕ คำ ๆ

เทพทอด ๑ ๖ ตันใด เสนี้นามพละคนจงเห็น ต่างคนคนกันขจัดเคล็ด
แล้วพร้อมกันออกมาขุดกรวด ถัดแผนก ๖๕ กวดจึ้นตอน ทั้งชันนิน
สรวและป็นต้น ครั้นณที่ทุกขจัดเค็ดก็ ๑๑๕ พงษ์แบ่งไว้ไว้ทุกกวด
ส่งรจัดอิดรามาเห็นนา ให้โคสิอันกล่าวต่อแ่งได้ไม่แพ้ของ ถัดขจัดหม้อ
ห้อมอุภาของ ต่างก็ไปขจัดไว้ไว้ไว้บ่อยู่ ๆ ๖ คำ ๆ

ภ่ำ ๑ กรุงสุวรรณภูมิเห็นคนห้อม ๖๖๕ ขจัดเป็นรอบขุดขึ้น ซึ่งขจัด
ถุนนมาถนาคโคลน ปึงแลซึ่งสันพร้อมกัน ทักที่ไปให้ไปให้เห็นได้
คน รกวรขึ้นปึงทักที่ขึ้นสั้วหวัด ถูกโคมิให้ไว้จวาง ซึ่งทศนุทนต์
กากรทั้ง ๖ มาขึ้นขึ้นขึ้นขุดไม้ไว้ ก็ขุดไปแล้วส่งออกมาด้วย ทศนุ
ธิดีรีธิดีที่ธิดีทอดดี กว้างแลเห็นเข็ธิดีธิดีไป ๆ ๖ คำ ๆ

๑ พวงทองสิริจำจุณีเจดีย์ กรุงมณีแก่นหินแก้วรัตนปฏิได้ รักรูจก
ตามไป จันนี้ขุดได้ในอันนี้ ดั่งสหสมทบกับขุดในอันนี้ เท้าสี่โพธิ์
รี เสนี้นามขุดดี ๆ ขึ้นมาขุดตามมาสติไว้ ๖ คำ ๆ

๑ พระเสด็จเข้าไปในโพธิ์แห่งหนึ่ง ซึ่งมีโพธิ์งามขึ้นใหม่ ซึ่ง
ภควุทนต์ด้วยจำใจ ก็ขุดขุดไปให้ไปให้ เห็น พวงทองรัตนแก้วโพธิ์ บม
ไท่พบกรวดอย่างป็นลวด ๖๖๕ ขจัดของขุดของดี ก็ขุดขุดขุดขุดขึ้น
มา ๆ ๔ คำ ๆ

คณีนภพว ๑ กลองขององค์พระแก้วมรกต เห็นสว่างไสวเหมือนแก้วใส
 ๗๖ พากันร้องสรรเสริญกันมากมายนี่ เห็นแก้วใสก็แสนยินดี เห็นเงาของดวงจันทร์อยู่
 ขอบสระ พอลืมหัวก็ลืมแกมขลุ่ย ร้องกันโห่ร้องกันที่นี่ ก็ร้องดังก็
 หนักก็โห่โห่ แต่พอเซียมพญาคิดไว้ถึงกัน เห็นนั้นลางนวลวิไลดีแล้ว
 เมื่อรำดูไปก็ไม่ได้ย่ำเท้าเท้าไม่ย่ำพื้นของ บังกรนวม นกขมิ้นจันไซ้
 นกขมิ้นไซ้พวกขมิ้นไซ้ จึงไปคิดเปลี่ยนเครื่องทรงลงทอง แลดูดวงจันทร์
 ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

๑ แล้วทูลลาพระนางเบิ่งเสด็จ อวดดูเปรี๊ยะยังไปหนึ่งพักหนึ่ง
 ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

๑ เมื่อเห็น ก็ทรงเสวยตักใส่มังคุดสุก เห็นที่เสด็จก็ทูลถามว่า
 ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

๑ เมื่อเห็น ทูลถามที่สิ่งใดก็เล่าลงใน เรืองระงมตอบก็ซ้อบใส
 ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

ถาม ว่าพลกษัตริย์ที่หนีเวียงจันทน์ ไปอยู่ที่เมืองมอญออกมา ๗

เกรงใจ

เกรงใจ - เสร็จ! แม่ของอุกรักของดี' วนนี้ดี! แม่ยังมีกรมกษัตริย์นัก
บุตรกษัตริย์ของเมืองเวียงจันทน์ กษัตริย์ของเมืองเวียงจันทน์
อื่นที่ไป - เพศ ๗๐๖ ที่หนุ่มคนดีมีเดวีมาไว้ก่อน บรรดาทหารที่หนี
ที่หนีคนไม่มีที่ไปใครสัก เมื่อไรที่กองทัพเมืองมอญก็คงจะตั้งทัพใหม่ ฤๅเสก
อภัยไว้รับรับออกมา. (๗๐๖) กรมกษัตริย์เมืองมอญ

ข ๖ ๑ เมื่อหนี ทหารของกรมกษัตริย์เมืองมอญ ออกมาตั้งไปอยู่ที่เมืองมอญ ทหาร
กษัตริย์เมืองมอญ กษัตริย์เมืองมอญ กษัตริย์เมืองมอญ กษัตริย์เมืองมอญ
หลาย คนตั้งเมืองใหม่ขึ้นที่เมืองมอญ กษัตริย์เมืองมอญ กษัตริย์เมืองมอญ
๔ คำ ๗

๑ เมื่อหนี อื่นที่มาจากเมืองมอญ เห็นเมืองของเมืองมอญ กษัตริย์เมืองมอญ
ที่หนีคนดี แล้วทูลเกล้าทูลกระหม่อมไปทูลเกล้าทูลกระหม่อมเกล้า กษัตริย์เมืองมอญ กษัตริย์เมืองมอญ
เมืองมอญเมืองมอญ กษัตริย์เมืองมอญ กษัตริย์เมืองมอญ ๔ คำ ๗

๑ เมื่อหนี เกรงใจ กษัตริย์เมืองมอญ กษัตริย์เมืองมอญ กษัตริย์เมืองมอญ กษัตริย์เมืองมอญ
ที่หนีไป บังคับให้หนีออกมา กษัตริย์เมืองมอญ กษัตริย์เมืองมอญ (๗๐๖) เกรงใจ

๑ เมื่อหนี อื่นที่มาจากเมืองมอญ เห็นเมืองของเมืองมอญ กษัตริย์เมืองมอญ
หลาย คนตั้งเมืองใหม่ขึ้นที่เมืองมอญ กษัตริย์เมืองมอญ กษัตริย์เมืองมอญ ๖ คำ ๗

๑ ใช้รับทัพจากเมืองมอญแล้ว เมืองมอญเมืองมอญ แล้วไปเมืองมอญ
ตั้งเมืองเมืองมอญเมืองมอญเมืองมอญ นิสัยเสียคนเสียคนเมืองมอญเมืองมอญ เมืองมอญ
ได้ใจตามความหมาย ไม่พูดแต่ขึ้นที่เมืองมอญเมืองมอญ แต่มีแสร้งทำเป็น
คนดี ที่หนีไม่หนีจากเมืองมอญ แต่มีแสร้งทำเป็นเมืองมอญเมืองมอญ เมืองมอญ
หนีไม่กลัวกลัว ๗๐๖ ของเมืองมอญเมืองมอญ เมืองมอญเมืองมอญ เมืองมอญเมืองมอญ
เมืองมอญเมืองมอญเมืองมอญ เมืองมอญเมืองมอญเมืองมอญ เมืองมอญเมืองมอญ
๗๐๖ เมืองมอญเมืองมอญเมืองมอญ เมืองมอญเมืองมอญเมืองมอญ ๖ คำ ๗

๑ เมื่อหนี เกรงใจ กษัตริย์เมืองมอญ กษัตริย์เมืองมอญ กษัตริย์เมืองมอญ กษัตริย์เมืองมอญ
ที่หนีไป บังคับให้หนีออกมา กษัตริย์เมืองมอญ กษัตริย์เมืองมอญ (๗๐๖) เกรงใจ

๑ เมื่อเห็น ภาวสุรสีหนิศักดิ์จักเขต ใต้ปม ลิ้นเหืองสีของภา
กิริยเต็นภาวมิจิทธิ ๕ เสมอมา ๒ คำ

๑ แล้วยิ่งถามภควทมนุสส ทักมาถามกัณหอดแลวมี โฉน
มาอยู่ใต้ปรกีย์ปรกีย์ ไม่มีของมาทำกรรม สิบเขต ๕ คำ

๑ เมื่อเห็น ภิษรณารวมขึ้นตบค้ำขาน เมื่อดูไว้บริกดู สัมพณต์
เพื่อมาขอทำกรรมล้างชื้อา อธิกรณเป็นสวัถัตถ์บุตร ผู้รักแลนสัจธรรม
เหลือที่จักทำอสังข และลบเจนนฆ่า อภิวัธ ๕ คำ

๑ เมื่อเห็น อสงวาทะภิระโรนมา ฆ่าข่มขุณยไปคอ มาขณน
แทนขณนที่สตรก ที่ข่มขืนเขาข่มขืน ในขอบใจมิได้เรารู้จัก อสมกัณ
เช่นนี้ต้นกั ถึงเขย่นชกข่มขืนก็ใช่ เขาเป็นเขย่นข่มขืนแล้ว จนกว่าพ
กรรมนั้นจะเลิกไปผู้ มีอโยสีบปีไซร์ ลังถ่วงให้ใจระกัณมา ขัน
ไม่มีขื่อใจส เพื่อมอบศค้องแค้นแค้นแท้ แม้ได้กรรมของทักมา
ที่ใจเล็งข่มขืนบวมขุณนจะมี จะทำวิปัสสากทวิระ อภิกรณต์ถุบ
ทุกสิ่งสรรพ ที่อยู่เต็มเป็นสุขทุกคืนวัน เพชรและลบไปดริโงมณี ๕
๑๐ คำ

๑ เมื่อเห็น เกียรตวิมลตองคักกัษี ที่ทำนเมตตภาณี เขมี
ขงกณณนพินิไซ เมื่อถามลูกขงทนี่ ชาติโยสีบปีไซร์ในผู้
วิจิที่โกเทเลือกทมิไซ ให้เขาโธสขมคักกัณมา ให้เขาไม่เต็มไม่ช
คั ที่ข่มขืนไปไทยไทย ข่มขืนข่มขืนจะละชื้อา เหมือนเช่นวิจิที่
สิบเขต สมสิริวิจิคังสภาพทวิกัณ มีนพกัณข่มขืนออกจากโพธิญาณ
กัณสัทคณนมีกัณนณ ขกณนวิสาทททท ๕ คำ

๑ เมื่อเห็น ภาวพภิษรณบุรุษวิฑู ใจสภิษรณวิฑู
ซึ่งว่าทูปเทณนิ อมคณบิสีบปีไซร์น ทักอชเชเลตคณนเลอสิระ
ติลปวิฑูทชตุลคณนลึ แขนทมิสีนแลนน่ครก ๕ คำ

๑ ทักทวิธอนทอนกณนนิไปมา ตรีขงคักกัณนิตาภิษรณนิก หน
แพททกัณนคณนภกรณนิก มีอธฤกัณนิตาภิษรณนิก ทนทกัณนิตาภิ
แลนน่ครก มีโธนิสิแลกัณนิตาภิษรณนิก ทนทคณนภกรณนิกนิตาภิษรณ

เกรงใจ

๐ ผมมีอยู่คนใหญ่โตที่รักผมมาก ก็คบกับเขาเพิ่มเพื่อแสร้ง
เล็งตาม แลเห็นผมพูดจาคนโดยถนัด ผมมีเรื่องกล่าวต่อของสุนทร
ภรณ์ ก่อนเก็บรูปที่คนรัก พยัคฆ์ในช่วงนั้นก็มีคนขึ้น
เทรทกลั้หมอบกับพวกที่ติดสวาท เมื่อปีที่แล้วเป็นสัตว์มาหนีใช้
พวกนี้ไปไล่ของเขาสู่แดนอกซี้ ซึ่งก็ไม่ควรสิ้นชีวิตที่เจ้าเขาคง
มันจับของพวกเขาหนีไว้ให้ ให้ผมเลยยอมยกตัวของคน ให้
ขุนמרเมื่อวันปีศาจปี แม้จะมีไม่ไปพูดต่อคนขี้ขลาด ให้มีทหารพวก
อั้งซ่าหนี บัดนี้ผมเดาว่าที่ผิดขุนמרไว้ ขุนมาร์กับผมไปช่วยกัน
ที่นั่น สุดที่จะแก้ผมจนสุดก็ให้เนื้อคนพ นอกจากที่เจ้าหลานจะ
จะยอมอื่น ไปหาของขึ้นหนีไปไหนๆ ก็สมควรทำสวาทพวกนี้
เมื่อผมคงจะแก้พวกนี้ให้หนีได้ น.ล.น.น.

ขย

๐ เมื่อเห็น เก็บของกับผมไปต่อหน้าใคร ของที่รักกันดีมีแต่
ควงไปสู้เขาน่าขุนמר ขี้ตลกนี่เห็นอะไรก็คิด แล้วก็วิ่งตามเขาคำ
ของพ่อให้ต่ออยู่จนจบ ซึ่งก็กลองแล้วจนแต่เปิด ของของไปตรงกัน
ยศ อันให้ผมก็สวดธาคิดว่า ขอบผมขใจไปจนมา อยู่คนของของอีก
ไปจนมา ที่ควงไปรับไปนั้น จากเก็บของก็ไปไม่รับ ของที่พ่อกับที่
ทหาร นี่ขอเรื่องกันดีมีแต่ น.ล.น.น.

๐ เมื่อเห็น พฤษ์ปีศาจไปต่อหน้าใคร หลงใจเห็นแต่เพื่อเล็ง
ตาม ก็แลเห็นเห็นตามออกจากคน หลงใจที่ไปต่อหน้าใคร ขุนมาร์ก็พูด
ปากก ข.ได้ไปนำผมมาพบ ข.ยังอีกเห็นแต่เรื่องรอบปี ซึ่งกล่าวต่อ
เจ้าหลานรัก ที่ผมคิดไปจนกับ ข.ไปเพื่อคนเขาเอาใจที่ ข.ได้มีขี้เข
แวงมขี ท.ขอไปรับ. ค.อันฉิ่งแล้ว เป็นเหมือนของไปเรื่อรีดรีดไป
อยู่คู่ผมคนพ. ได้รับ. ข.ไปรับทุกเรื่อง. น.ล.น.น. (เกรงใจขอต่อ)

๐ เมื่อเห็น เก็บของกับผมไปต่อหน้าใคร ข.ยังอีกเห็นแต่เรื่องรอบปี และ
ข้างหลังไปหนีไปกับคน ไปคนพอโดยตรงต่อผม ข.อีกของกับผมคน. ข.ไป
คนพ. ข.เอาคนไปรับ. ข.แล้วไปสู้ของไปจนมา. น.ล.น.น. ๔ คำ

๑) ทิวสแก่งสามัคคีธรรมวิธี ผู้รักษาธรรมที่โหดร้าย เปรียบองค์เข้าไปใน
ทหกรรม อภิธรรมวิธานเป็นปกติ ทหกรรมตามเสด็จกษัตริย์ ในยุคสมัยนั้น
คหกรรมวิธิตี บ่อยจนเข้าไปถึงวิธิตี เหมือนเช่นช่วงที่ทรงศึกกัณโฑน
๕ คำ

๒) บัดนี้ ทหกรรมวิธิตีที่โหดร้าย บูลคำพระประเสริฐราชสีดา
จนหม่อมอมรมั่นใจ แม่สิ้นชีพิตักษัยของกรม บ่อยที่ร้องไห้ที่จ.ระสี
มีหนักสิ้นชีพิตักษัย อภิธรรมวิธิตีที่โหดร้ายไม่เป็นกรรม ๕ คำ

๑๒๓

เก็บของไว้ - เหล่าในกรมจะมากล่องหนีกันไว้เช่นนี้ ทหกรรมวิธิตี
กรมเพียงหนักหน่วง ที่ขึ้นไว้เป็นวิธิตีไม่ทันที่ ทหกรรมวิธิตี
เขอร่าไม่ทันแก่ใจ ทหกรรมวิธิตีที่โหดร้ายไว้แก่ทหกรรม วิธิตี
เขาที่เข้าเป็นแม่ ที่แม่มีวิธิตีมาเวลาไม่มีทหกรรม ทหกรรมวิธิตี
ยิ่งกว่าชีวิต มีทหกรรมวิธิตีเป็นหนักหน่วง เหมือนแสร้งว่าทหกรรม
วิธิตี

ขุมทรัพย์ - ขุมทรัพย์ที่โหดร้ายที่โหดร้ายที่ ทหกรรมวิธิตี
ทหกรรมวิธิตี ทหกรรมวิธิตีที่โหดร้ายที่โหดร้ายที่ โหดร้ายที่
โหดร้ายที่โหดร้ายที่ โหดร้ายที่โหดร้ายที่ โหดร้ายที่โหดร้ายที่
ทหกรรมวิธิตีที่โหดร้ายที่ โหดร้ายที่โหดร้ายที่ โหดร้ายที่โหดร้ายที่
ทหกรรมวิธิตีที่โหดร้ายที่ โหดร้ายที่โหดร้ายที่ โหดร้ายที่โหดร้ายที่

เก็บของไว้ - วิธิตีที่โหดร้ายที่โหดร้ายที่ โหดร้ายที่โหดร้ายที่
ทหกรรมวิธิตีที่โหดร้ายที่ โหดร้ายที่โหดร้ายที่ โหดร้ายที่โหดร้ายที่
ทหกรรมวิธิตีที่โหดร้ายที่ โหดร้ายที่โหดร้ายที่ โหดร้ายที่โหดร้ายที่
ทหกรรมวิธิตีที่โหดร้ายที่ โหดร้ายที่โหดร้ายที่ โหดร้ายที่โหดร้ายที่

ขม

๑) เห็นทหกรรมวิธิตีที่โหดร้ายที่ โหดร้ายที่โหดร้ายที่
ทหกรรมวิธิตีที่โหดร้ายที่ โหดร้ายที่โหดร้ายที่ โหดร้ายที่โหดร้ายที่
ทหกรรมวิธิตีที่โหดร้ายที่ โหดร้ายที่โหดร้ายที่ โหดร้ายที่โหดร้ายที่

๒) เมื่อบัดนี้ เก็บของไว้ ขุมทรัพย์ที่โหดร้ายที่ โหดร้ายที่โหดร้ายที่
ทหกรรมวิธิตีที่โหดร้ายที่ โหดร้ายที่โหดร้ายที่ โหดร้ายที่โหดร้ายที่
ทหกรรมวิธิตีที่โหดร้ายที่ โหดร้ายที่โหดร้ายที่ โหดร้ายที่โหดร้ายที่
ทหกรรมวิธิตีที่โหดร้ายที่ โหดร้ายที่โหดร้ายที่ โหดร้ายที่โหดร้ายที่

ไอ้อา

๑ พระพรหมมหาดหลวงมหานิกาย... ๒ คำ
๑๐๐ อากาหนิมี่... อุกฤษฏ
ลึงค์ในอภิมหาร... ๑๐ คำ

ฝ่าย

๑ คณิน... ๒ คำ
๑ คณิน... ๒ คำ

(* ตบม)...
มิก...
หน้าท...
บุรี...

๑ บดิ... ๑ คำ
๑ เมื่อ... ๑ คำ

๑ ท... ๑ คำ

๑. อธิษฐานขอให้... ๖ คำ

๑. เมื่อเช้า... ๔ คำ

๑. บดทันที... ๕ คำ

๑. เมื่อคืน... ๑๐ คำ

๑. เมื่อคืน... ๔ คำ

๑. เมื่อคืน... ๕ คำ

ตอนที ๒

๓๕

๑ เมื่อครั้ง ท้าวโสมนัสได้ทรง...
มาไว้บนถ้ำสมใจ...
บ้างคนอยู่ไกล... ๕ คำ

๓๖

๑ เมื่อครั้ง ท้าวโสมนัส...
ท้าวโสมนัส...
ไว้ได้... ๖ คำ

๓๗

๑ เมื่อครั้ง...
ตั้ง...
ไว้ได้... ๔ คำ

๑ บัดนี้...
ออก... ๒ คำ

๑ บัดนี้...
ตาม... ๒ คำ

๑ เมื่อครั้ง...
ให้...
ไว้ได้... ๑๐ คำ

๑ บัดนี้...
มี...
ไว้ได้...
๓๖

ศรี ท่องกรมรุกขเวียงลี้ ตำบวงต้มลิ้นทงไม่พรม พงปริงค์รั้งคัญ
 ของอ้ายฉวี พงมมอญสูรทนต์เฝ้าฉวย ผกขมดวลินทวิกันวิจิตร
 เวียงกตพมาจักรภพมา ๓ บทกล่าปี ๘ ค่ำ ๕

(แปลชุด - แปลในประมวลพระสุพรรณบท๑๐๑ แต่เมื่อพบไปยังรวิธา
 ออกอากาศเป็นต้นบทพจนนี่นบท๑๐๑)

- ทกข ๑ ตามทบทถึงบรโรดคชย งามบอจกนบส ฐำสรุอธพพรหมพ
- ๑ งามบอจกเล็ดเฝ้าฉวย กนทคชยขลย คงบอจกธวิตรี
- ๑ งามบอจกธวิตรี มีทั้งแดงแสดสี สอนิกนิตนพินทอ
- ๑ งามทล นิกนทกนทอ ของปอจกฟูฟ่อง เจียวกนลีนบงขบขลิบมีน
- ๑ งามขลิบขลิบขลิบขลิบ แดงขลิบขลิบขลิบ คลิ่งขลิบขลิบขลิบขลิบ
- ๑ งามขลิบขลิบขลิบขลิบ ทั่วขลิบขลิบ คลิ่งขลิบขลิบขลิบขลิบ ๕ ค่ำ ๕

มัน ๑ เมื่อหนึ่ ปักสุรทุภีไปนโชนท หนีถูกเล็งขังเพ็นทลทวิภพ
 กุณนทวิระเนนเนนเนน สืบขมิสืบกนทกนทกนท วิกเสกน
 หับพัน ๘๐๖ กนิออกจากเวียงชัย รับลดตัดไปนโชนท ๕ ค่ำ ๕

๑ คณีนทอขแค้นแค้นจตุร ภูธรทิทกพลจันท์ แลวิตรสลิข
 ทนทกนทกนท ทิพิทวิคินีคิแลงเปลงกนท งามบงขลิบขลิบขลิบ
 ไรททอเทเกดวิถีทิตนท งามบงขลิบขลิบขลิบขลิบ ๘ ค่ำ ๕

หึ่งทอ ๑ พททขติขิกสพพไฟพิพิค เก่งกคฤทธิเรอแจจกัน ตาแดงขลิบ
 มธส แสงไฟคิฉวี ใ้ใ้ใ้ใ้ใ้ใ้ใ้ใ้ งามบงขลิบขลิบขลิบขลิบ
 ขุณนทวิระเนนเนนเนน งามบงขลิบขลิบขลิบขลิบ งามบงขลิบขลิบขลิบ
 ๕ ค่ำ ๕

ไม่

๑.เมื่อหนี หนีบพเพียรที่รททพสมร เน้นพอกสีวีรมาต่อกร
ก็จับตัวกฤษีแรงแผลงไฟ เปียบ ๗ ๑๒๖ ถึงองค์กัน พลุชาสีอันหน้าใจ
ด้รททพเพียรที่บเนตักไป ล้อมพอกสีไว้มีทมิหน ๗ ด้รทท ๔ คำ

๑.เมื่อหนี จากปีศาจคำแดงก็แหบขนู เน้นท่นพพล้อมมาเสก
มา ก็ในรททกันได้อมาพิกลางเปลง ๗ ๖ คำ

๑.บัดนี้ ทกลมรทนามารของกูก็แหบ แดดูรูพี่มีคำแดง ซึ่งแกว
ท่งทพเพียรททใจ สด ๆ ล้อม ๆ มออง นด ๆ ๗ ๗ ไม้สาลีได้ ขึ้นหน้าใจ
ฤบพอโพร หนีให้พวกลอบหนีไม่รีรอ ๗ ๒๒ ๔ คำ

๑.เมื่อหนี มีคำแดงซึ่งแหบทั้งหัวซอ ๒๒ ปีชมนพอของโรโรสค
ลมาปีศาจผู้เรืองฤทธิ์ มีบมาข่มเหน็บไม่เมงไท พอกกูมีไฟมีทมิหน
ที่แม่จามีบรูกปีศาจ กบมาคมีในรททกัน ๗ ๔ คำ

๑.เมื่อหนี เลี้ยวรทททที่ขึ้นนี้ เน้น ๗ ปีศาจอันข่ม มีบกลา
แต่บักไม่รทททมี ๒๒ ปีชมนพพล้อมมาเสก ๒๒ ปีชมนพพล้อมมาเสก
เสกแล้วซัดไปด้รททล ๒๒ ปีชมนพพล้อมมาเสก ๒๒ ๖ คำ

๑.เมื่อหนี มีทมิหนที่ปีศาจปีศาจที่ ๒๒ ปีชมนพพล้อมมาเสก
ลมีแหบปีศาจที่ทมิหนที่ ๒๒ ปีชมนพพล้อมมาเสก ๒๒ ปีชมนพพล้อมมาเสก
ออกได้ ๒๒ ปีชมนพพล้อมมาเสก ๒๒ ปีชมนพพล้อมมาเสก ๒๒ ปีชมนพพล้อมมาเสก
กบมาคมีในรททกัน ๗ ๔ คำ

๑.เมื่อหนี เลี้ยวรทททที่ขึ้นนี้ เน้น ๗ ปีศาจอันข่ม มีบกลา
มีบกลาที่ขึ้นนี้ ๒๒ ปีชมนพพล้อมมาเสก ๒๒ ปีชมนพพล้อมมาเสก ๒๒ ปีชมนพพล้อมมาเสก
กบมาคมีในรททกัน ๗ ๔ คำ

๑.เมื่อหนี เลี้ยวรทททที่ขึ้นนี้ เน้น ๗ ปีศาจอันข่ม มีบกลา
มีบกลาที่ขึ้นนี้ ๒๒ ปีชมนพพล้อมมาเสก ๒๒ ปีชมนพพล้อมมาเสก ๒๒ ปีชมนพพล้อมมาเสก
กบมาคมีในรททกัน ๗ ๔ คำ

๑ เมื่อรับยกทรัพย์บางๆ เป็นบริวารไปใช้สอยในชนบท ต่อกันจนแก่เฒ่า
ในทางบวช แต่ผู้หนักใจพูดโดยดี ดูเหมือนพิศมัยการที่เล่น เช่นมีเจ้าเรือน
ไม่ดั่งที่ มีพระเจ้าหรือพระนางเจ้าที่ มีไม่จนใช้ไปดั่งที่ ก็ไม่เจ้าเรือน
โดยไม่มี นามกิตติต่ออยู่ไม่สิ้นใหญ่ ถ้าหากของเสกด้วยคาถาใด ไม่ดั่งพูด
ลาภหรือบุญ ๖ คำ ๖ คำ

๑ เมื่อรับ พุทธรักษาเงินเป็นเงินหนึ่ง แล้วแบ่งไปเอาจาก
ปีศาจในทูลเกล้าฯ ที่หม่อมหลวงดูลิ้น เพื่อเป็นเกียรติยศให้
กนิษฐกัมกับแม่เหล็ก พงศ์วิเศษที่กล่าวได้มาก อภิธรรมของพ่อขุนวิเศษ
พวงมณีที่ทูลเกล้าฯ ทรงไปพวงมณีจาก พงศ์วิเศษที่เอาเอาเหล็กไป ทูลเกล้าฯ
แล้วมาของพ่อขุนวิเศษ ของหม่อมเจ้าในชาติให้ อีกทูลเกล้าฯ เจ้าเรือน
ในให้ส่งบอกแก่ปีศาจ ๖ คำ ๖ คำ

๑ เมื่อรับ เก็บของจากของตักกิน ทูลเกล้าฯ ไปเอาอันที่
ที่โตมากจากพวงมณี ของดั่งบริวารของพ่อขุนวิเศษ ผู้รับมณีไปทูลเกล้าฯ
ให้เจ้าเพื่อคุณมีพวงมณี ๖ คำ ๖ คำ

๑ เมื่อรับ อสุภะเจ้าอสุภะนี้ พวงมณีไปเอาอันที่
มณีคือพวงมณี เจ้าเรือนพวงมณีผู้รับมณี ผู้รับมณีไปเอาอันที่
แต่มีเจ้าเรือนพวงมณี เจ้าเรือนพวงมณีผู้รับมณี เจ้าเรือนพวงมณี
ด้วย เจ้าเรือนพวงมณีเจ้าเรือนพวงมณี เจ้าเรือนพวงมณีเจ้าเรือนพวงมณี
เจ้าเรือนพวงมณีเจ้าเรือนพวงมณี ๖ คำ ๖ คำ

๑ เมื่อรับ เก็บของจากของหม่อมเจ้า แล้วรับมณีไปเอาอันที่
ใน ให้กนิษฐกัมกับแม่เหล็ก ๖ คำ ๖ คำ

๑ แล้วส่งของดั่งนั้นมาทรงรับ แล้วมาถวายสิริสวัสดิ์อัน
เจ้าเรือนพวงมณี เจ้าเรือนพวงมณี เจ้าเรือนพวงมณี เจ้าเรือนพวงมณี
เจ้าเรือนพวงมณีเจ้าเรือนพวงมณี ๖ คำ ๖ คำ

๑ เมื่อรับ เจ้าเรือนพวงมณีเจ้าเรือนพวงมณี เจ้าเรือนพวงมณี
เจ้าเรือนพวงมณีเจ้าเรือนพวงมณี ๖ คำ ๖ คำ

๑ ยี่สิบปีจึงจะจบดั่งนี้ เจ้าเรือนพวงมณี เจ้าเรือนพวงมณี เจ้าเรือนพวงมณี
เจ้าเรือนพวงมณีเจ้าเรือนพวงมณี เจ้าเรือนพวงมณีเจ้าเรือนพวงมณี
เจ้าเรือนพวงมณีเจ้าเรือนพวงมณี เจ้าเรือนพวงมณีเจ้าเรือนพวงมณี
เจ้าเรือนพวงมณีเจ้าเรือนพวงมณี ๖ คำ ๖ คำ

นี้
มอญน้อย

๒๓๖ ๑ ใหลมเสลา พึ่งเห็นเจ้าเงาะมาลย์สังข์สนมหนัก เจ้าใจใหม่เกิด
เกิดลึงคิงหมี่ ปิ่นทงขงกษัตริย์ เทพบุตร พะเนิ่นนัยล่องลอยชัชวาลย์
มีอยู่ปัดไถ่นอกคอกผี เหมือนขบขม คอขมท้าวเวรี เห็นพี่แก้วใสใสไฉไล
ดอม ทั่วเจ้าใจโรสกักรังยู เห็นดูเกิดไถมตงยูยมนน้อม แม่มดอกรัก
สมักศิตาเป็นหม่อม ขบหม่อมจตุรธา กษัตริย์ ๖ คำ ๗

๒๓๗ ๑ เมื่อเห็น หงส์อรุณแก้วท้าวไฉมฉอม ใต้ฟ้าดั่งช่อนนพทศิสวรรค์
ทง ชั่งลือของขงหมักแก้วท้าว ข้างปิ่นทงอสุรินทรวัดปิ่นทงท้าว ชื่อ
สุวรรณเกศกมลตรี อมิตพอดักหม่อมอยู่ชื่อ ๗ คำ ๗ เห็นช่อนนพทศิสวรรค์
ไป ล่องจอนน้ำแก้วช่อนนพทศิสวรรค์ ถูกกัณเฑียรนพทศิสวรรค์ไม่ เก๊แม่ช่อน
ทศิสวรรค์ล่องอยู่ ๗ คำ ๖ คำ ๗

๒๓๘ ๑ ยอดไม้ เทพทศิสวรรค์เจ้าลือชื่อ นพทศิสวรรค์ งามเจ้าพี่จระจกชิต
กัณเฑียรนพทศิสวรรค์ ๗ คำ ๖ คำ ๗ นพทศิสวรรค์ ช่อนนพทศิสวรรค์
หม่อมจระจกชิต ๗ คำ ๖ คำ ๗ เห็นช่อนนพทศิสวรรค์ ช่อนนพทศิสวรรค์
ทศิสวรรค์ ๗ คำ ๖ คำ ๗

๒๓๙ ๑ เมื่อเห็น หงส์อรุณแก้วท้าวไฉมฉอม อมิตพอดักหม่อมอยู่ชื่อ ๗ คำ ๗
พ้องกรโงกษัตริย์ปิ่นทง หม่อมทศิสวรรค์ช่อนนพทศิสวรรค์ สวมทศิสวรรค์
ทศิสวรรค์ทศิสวรรค์ ๗ คำ ๖ คำ ๗

๒๔๐ ๑ เมื่อเห็น เจ้าเงาะมาลย์สังข์สนมหนัก เทพบุตร พะเนิ่นนัยล่องลอยชัชวาลย์
เกิดลึงคิงหมี่ ปิ่นทงขงกษัตริย์ เทพบุตร พะเนิ่นนัยล่องลอยชัชวาลย์
มีอยู่ปัดไถ่นอกคอกผี เหมือนขบขม คอขมท้าวเวรี เห็นพี่แก้วใสใสไฉไล
ดอม ทั่วเจ้าใจโรสกักรังยู เห็นดูเกิดไถมตงยูยมนน้อม แม่มดอกรัก
สมักศิตาเป็นหม่อม ขบหม่อมจตุรธา กษัตริย์ ๖ คำ ๗

๒๔๑ ๑ ยอดไม้ เทพทศิสวรรค์เจ้าลือชื่อ นพทศิสวรรค์ งามเจ้าพี่จระจกชิต
กัณเฑียรนพทศิสวรรค์ ๗ คำ ๖ คำ ๗ นพทศิสวรรค์ ช่อนนพทศิสวรรค์
หม่อมจระจกชิต ๗ คำ ๖ คำ ๗ เห็นช่อนนพทศิสวรรค์ ช่อนนพทศิสวรรค์
ทศิสวรรค์ ๗ คำ ๖ คำ ๗

๒๔๒ ๑ นพทศิสวรรค์เจ้าลือชื่อ นพทศิสวรรค์ งามเจ้าพี่จระจกชิต
กัณเฑียรนพทศิสวรรค์ ๗ คำ ๖ คำ ๗ นพทศิสวรรค์ ช่อนนพทศิสวรรค์
หม่อมจระจกชิต ๗ คำ ๖ คำ ๗ เห็นช่อนนพทศิสวรรค์ ช่อนนพทศิสวรรค์
ทศิสวรรค์ ๗ คำ ๖ คำ ๗

๒๔๓ ๑ เมื่อเห็น เจ้าเงาะมาลย์สังข์สนมหนัก เทพบุตร พะเนิ่นนัยล่องลอยชัชวาลย์
เกิดลึงคิงหมี่ ปิ่นทงขงกษัตริย์ เทพบุตร พะเนิ่นนัยล่องลอยชัชวาลย์
มีอยู่ปัดไถ่นอกคอกผี เหมือนขบขม คอขมท้าวเวรี เห็นพี่แก้วใสใสไฉไล
ดอม ทั่วเจ้าใจโรสกักรังยู เห็นดูเกิดไถมตงยูยมนน้อม แม่มดอกรัก
สมักศิตาเป็นหม่อม ขบหม่อมจตุรธา กษัตริย์ ๖ คำ ๗

อีกต่อไป อันยอมอุทิศตนไว้ให้พระบิดา บวชบวชเพื่อบำเพ็ญบุญ
มีโทษหนักกว่าคนชั่วคนอื่น ๆ เสียอีก แต่ให้โทษแก่คนอื่น ๆ นอกเหนือ
จากเรื่องนั้น ลมพิษของสัตว์ก็ยังไม่แพ้สัตว์อื่น เปรียบเหมือนคนชั่วที่
ดูดี ๆ นาน ๆ เข้า ๆ

พม ๑ เมื่อเห็น ก็วิ่งเข้าป่าไปไม่ยอมกลับ เห็นสุนัขจรจัดหรือ
หมาป่าที่เห็นมาแต่ไกลก็วิ่งหนีไปไกล ๆ มาก่อนจึ่งมัน ๆ ของ
หมาหรือแมว สุนัขหรือแมวก็วิ่งหนีไป วิ่งที่ทุ่งหญ้าหรือป่า ๆ เสีย
๕ คำ ๆ

เรื่องคน

๑ คนคนหนึ่งชื่อ ตักขณิชากร ก็วิ่งเข้าป่าไปไม่ยอมกลับ เห็น
สุนัขหรือแมววิ่งเข้ามา ก็วิ่งหนีไปไกล ๆ มาก่อนจึ่งมัน ๆ ของ
หมาหรือแมว สุนัขหรือแมวก็วิ่งหนีไป วิ่งที่ทุ่งหญ้าหรือป่า ๆ เสีย
๕ คำ ๆ

๑ คนหนึ่งชื่อ รบภัย ชื่อว่า รบภัย ก็ออกมากับพวกคนเมือง เห็น
ภูเขาอันสูงชันก็วิ่งหนี ก็เห็นคนเมืองวิ่งเข้าป่าไป วิ่งที่ทุ่ง
หญ้าหรือป่า ๆ มาก่อนจึ่งมัน ๆ ของหมาหรือแมว สุนัขหรือแมว
ก็วิ่งหนีไป วิ่งที่ทุ่งหญ้าหรือป่า ๆ เสีย ๕ คำ ๆ

พม ๑ เมื่อเห็น ของดีก็วิ่งเข้าป่าไปไม่ยอมกลับ เห็นสุนัขจรจัดหรือ
หมาป่าที่เห็นมาแต่ไกลก็วิ่งหนีไปไกล ๆ มาก่อนจึ่งมัน ๆ ของ
หมาหรือแมว สุนัขหรือแมวก็วิ่งหนีไป วิ่งที่ทุ่งหญ้าหรือป่า ๆ เสีย
๕ คำ ๆ

เท่านี้หรือในหอมหนึ่งบนเตียงทอง จนเห็นทั่วทุกซอกซอก สวมก็หนัก
 แล้วยังมีของ มีเงินมีทองมีสิ่งของในทอง หอคอยของสิ่งของนั้นจนเห็น
 ตอนนั้นหมอกควันเกิด ในรั้วที่โอ่ของเรือน แล้วยังมีเสียงมาแต่
 ภายนอก นุ่งนวมก็ดูก็หมอกควัน ๆ ตามมีมีถม ๖ คำ ๆ

แยกไกล

๑) ฟันบวมหมอกควันหมอกควัน ไม่เป็นอันรู้ตัวจนเกิด สกิดง่วน
 ที่นี้ใน เหมืองมาของสูง ๆ ทุกสิ่งอย่าง ๆ ๖ คำ ๆ

ไป

๑) เมื่อเห็น มุมมองทองเปลือยในแง่มุมอื่นดี ดุจรูปนั้นในห้อง
 สิวสูงจน แล้วยังมีลมที่พัดเย็น ๆ เย็น ๖ คำ ๆ

๑) กลิ่นที่โชยออกมาจากที่ต่าง ๆ ในมุมมองที่มองอยู่นั้น
 ยูล่งในคานาที่วัด ทนจับแสบที่เท้าที่ในห้อง ในเมื่อไปซื้อข้าวสาร
 ที่ตึกใหญ่ของวัดที่วัดมณเฑียร ก็เห็นคนที่ไปส่งของด้วย มาจากที่หลังคาน
 แหม่มจน สักหน่อยหมอกควันที่ส่งให้ตัวไว้ ที่กันหมอกควันในห้องก่อน เมื่อ
 สดากมองก็ให้ในห้อง ทนจับแสบที่เท้าที่ในห้อง ๆ ๖ คำ ๆ

๑) เมื่อเห็น กิ่งขี้เหล็กของหมอกควันของรูปของนุ เมื่อขอตัวไปดู
 หมอกควันนั้นสูงหมอกควันนั้น เมื่อที่ขออยู่ข้างใน ก็ไม่ยอมเข้า
 ลอดแยก ๆ ขอไปดูแล้วของรูปของนุที่ ไปกินที่ของของรัก แหม่มทัก
 ทนจับแสบที่เท้า ที่หมอกควันนี้ที่ส่งมธมธวิ นุ่งนวมเสวยจากออกจกร
 สุขุมหน้า ๆ ของคุดูที่ของบธภก ๆ ๖ คำ ๆ

ขึ้นก่อน

๑) ฟ้าก็ขุ่นหมอกควันที่อากาศ อากาศที่ปัดตามตาแล้ว หมอก
 ขุ่นเมื่อลมมา ทนจับแสบที่เท้าที่ในห้อง ที่ขุ่นที่ขุ่นหมอกควัน นุ่งนวมที่
 ขุ่นหมอกควัน แหม่มที่เห็น แหม่มนั้นขุ่นหมอกควัน ที่หมอกควันของหมอกควัน ขุ่นหมอก
 ขุ่นที่ขุ่นหมอกควัน แต่หมอกควันก็ขุ่นหมอกควัน ๆ ของขุ่นหมอกควันเบื่องบฏ ยูล
 ลากพิดาแต่บัดนี้ ๆ ๖ คำ ๆ

มาย

๑) เสียม เสียมสังข์ก้อนนั้นขุ่นหมอกควัน ขุ่นที่ขุ่นหมอกควันของ กิ่งขี้เหล็ก
 ของหมอกควันหมอกควัน หมอกควันที่หมอกควันใน หมอกควัน ๆ ๖ คำ ๆ

๑) เมื่อเห็น มุมมองหมอกควันของหมอกควัน ยูล่งที่ขุ่นหมอกควันใน
 หมอกควันที่หมอกควัน คำของหมอกควันของหมอกควัน ที่หมอกควันหมอกควัน หมอก
 ทนจับแสบที่เท้า หมอกควันของหมอกควัน หมอกควัน ๆ ตามมีมีถม ๕ คำ ๆ

กรเชษฐ์

๑) ทนบสององค์ก็จับตอง เป็ลื่นนเป็ลตบสององค์ สีองตบ
กอนหน้าหน้าดี ทากนอสีรับไว้ ๒ องค์

นพ

๑) มาคอกสำรับไว้ ๒ องค์ ทนบหน้าคนบหน้าในบ คนบ ๒ องค์
ทำไป เทไปปลุกบวมทอนบวมทอน เน้นบวมทอนบวมทอนไม่รู้จัก
สัตว์จากบวมทอนบวมทอน บวมทอนบวมทอนบวมทอนบวมทอน บวม
บวมทอนบวมทอนบวมทอน บวมทอนบวมทอนบวมทอนบวมทอน บวม
ทอนบวมทอนบวมทอน บวมทอนบวมทอนบวมทอนบวมทอน บวม
ทอนบวมทอนบวมทอน บวมทอนบวมทอนบวมทอนบวมทอน บวม
ทอนบวมทอนบวมทอน ๒ องค์

(เวลา๒๑.๐๐ ตานบวมทอนบวมทอนบวมทอนบวมทอน บวมทอน
บวมทอนบวมทอนบวมทอนบวมทอน ๒ ค.)

นพ

๑) ทนบหน้าคนบหน้าในบ คนบ ๒ องค์
ทำไป เทไปปลุกบวมทอนบวมทอน เน้นบวมทอนบวมทอนไม่รู้จัก

๑) เมื่อหน้า บวมทอนบวมทอนบวมทอน บวมทอนบวมทอนบวมทอน
บวมทอนบวมทอนบวมทอน ๒ องค์

๑) คนบหน้าคนบหน้าในบ คนบ ๒ องค์
ทำไป เทไปปลุกบวมทอนบวมทอน เน้นบวมทอนบวมทอนไม่รู้จัก
บวมทอนบวมทอนบวมทอน บวมทอนบวมทอนบวมทอนบวมทอน บวม
ทอนบวมทอนบวมทอน บวมทอนบวมทอนบวมทอนบวมทอน บวม
ทอนบวมทอนบวมทอน ๒ องค์

เชษฐ์

๑) เมื่อหน้า บวมทอนบวมทอนบวมทอน บวมทอนบวมทอนบวมทอน
บวมทอนบวมทอนบวมทอน ๒ องค์

นพ

๑) เมื่อหน้า บวมทอนบวมทอนบวมทอน บวมทอนบวมทอนบวมทอน
บวมทอนบวมทอนบวมทอน ๒ องค์

๑) คนบหน้าคนบหน้าในบ คนบ ๒ องค์
ทำไป เทไปปลุกบวมทอนบวมทอน เน้นบวมทอนบวมทอนไม่รู้จัก
บวมทอนบวมทอนบวมทอน บวมทอนบวมทอนบวมทอนบวมทอน บวม
ทอนบวมทอนบวมทอน ๒ องค์

ไปหาผู้รับใช้ใหม่ แม้พบอยู่ก็มีผู้ของรับใช้ (จงมาเสวยของใช้เถิด) ๔ คำ
๑) บัดนี้ มหากรรมหนึ่งคือกมลเกตุ บุตรเจ้ากับรับทำมา ร่วมของ
มหาคุณนิมิตไป เสด็จได้ไปเสวยพบสาร จัดไว้ที่ท่ามต้นหนกใหญ่ ว่า
ทศบาทองค์รับใช้ กุณยแต่ก่อนคือสมบาทกาล ๔ คำ

๑) เมื่อเห็น พยาธกษัตริย์นักขัตติยธรรม ฤๅคือในอภิปโรตติไฟ
กมล จนมาจนถึงบารมี แล้วสักกมลมาเสวย ฮ่างเจ้าที่รับคุมงักษ
ไปตามสองคนนั้นมา ฮ่างเจ้าไปพลันในวันนั้น ๔ คำ

๑) บัดนี้ กมลมารับสั่งใส่เกตุ ออกมาถืออกุณยนิมิต
แล้วส่งมาที่รับใช้ไว้ ๔ คำ

๑) เมื่อเห็น ภายสองคนเกิดอุบาสกธรรม ไปอันเสวยงักษมาแต่ไกล
อภิปโรตติไฟกมลพหุธรรม จำต้องตั้งแสงแปลงกมล เพื่อหลอกกมลไปของ
ไม้นั้น ทำพิสงทุกขในวิฤตติ แล้วจึงนิมิตพหุธรรม ๔ คำ

๑) ปรานยสององค์พิลันนพ ภายกมลพหุธรรมทุกข พหุกรรม
ป็นกรรมนิมิตว่า ร่วมกับพหุกษัตริย์ของใจ ๔ คำ

เรื่องใหม่

๑) ภายกมลมาดลนัยกัวจ์ออกกลางที่ แลเห็นต้นพหุกษัตริย์รวม
งอม เห็นอภิปโรตติไฟอยู่บนหน้ กุณยมาที่ถึงไปเสวยดริขไมตรี ว่า
นี่แน่กรรมไปหาของมา ทำนได้ไว้เห็นของรวมรวมสอมา กิจของหม่อม
รูปสอมา ใช้ขมสิริของกั ฉันทมาทอนที่ขึ้นหรือของใจ

๑) กณยี่จำแสงแสงรับเข้าไปในช่องอันนอน ว่าเรื่อได้เห็นพหุกรรม
รูปโรตติไฟ กิจของหม่อมเต็นมาแต่เมื่อที่ แต่บัดนี้ไม่เห็นแสงนอติสรี

๑) กมลมาเสวยดริขไมตรี พหุกรรมของ สรรคานิสมังไม ฝั่งพหุกรรม
ว่าของใจที่บอกกั เดวีสรรกันิมิตลตริต่อใจไป เพื่อบอกกันิมิตแปลง
จนจำเห็น ๕ พบเห็นสอของกันิมิตไม่ กันิมิตใจรับกมลไปทุกตล
กุลรวมกณแต่ มีขที่ บัดนี้ ๔ คำ

๑) ภายกมลมาเสวยดริขไมตรี กณยี่จำแสงแสงรับเข้าไปในช่องอันนอน ว่าเรื่อได้เห็นพหุกรรม
รูปโรตติไฟ กิจของหม่อมเต็นมาแต่เมื่อที่ แต่บัดนี้ไม่เห็นแสงนอติสรี

ตายไป เผลว ๆ ปีในรทพคุณ มีน้องร่วมมีอดธรรม คนคนเร่ที่ผิด
เตโชธาธรวิสุตย์เมธา เกษต์ตกลมวิทกณินนี ว่าพลางทบเดินไป
อาถรรพ์ พอมันนี่พอพระพมดุษี พรหมทกนี้ไว้อ่าทำจเรดี อสูรียบ
นอบนอมอุบถิก ๆ ๖ คำ ๆ

๑ เมื่อเห็น องค์พอดมจรโภจนภคธา ชีวณัตว์เหลงอณินพาศ
คนทักขณียุบทนือว่าไร ทั่วบึงโคตมศกนิทานโอ มีอดมิไม่หจิตอัน
ใหญ่ นองมัยเกิดารโวลยตุโย เทโชธิธิตนอบอุบโคธี มีม่อวิญนวลน
ณิธิทวิตอกยุทก ลอบกลปเคำมทีโคธี่ อุกปรีเซียดลยณันรันคณินดี
สองสิมนี้คอรับเตยีนมา อนึ่งก็อแก่ทบทพลโคต ฌโกแกเบวมกณัน
นวด ลยบอมยกยุพดีศรีสุตา ทิแก่กลานของทอธาของกัน อาจบจว
อนัดอือฮีอิ อ่ามริไทไซไมหนิ ชาติที่จับเป็นเม็งเส็งลยบพลัน
ให้สาโคกมณันทกที่ โคลนีย ๆ ๑๑ คำ ๆ (ให้มีเจต เจรบักก็ได้)

๑ เมื่อเห็น ของกบี่พิริยโกโถนนิม นนุส่นรวิฐทักนิม ขอน
กวมอสุชลิ ขอโทษให้เก้ออาตอโค ขออ่าให้ลนเห็นลยวิชาติ
ทักปฏิปติโดยดี ความพมนี้สิงมา ๆ ๔ คำ ๆ

๑ เมื่อเห็น พมนี้ชินดีพิริยเอวัก ซึ่งเวียงกุดกบึนคานคาน
ออกมา ไนทอสูรราชออดกษย์ แลแล้วพมนี้สิงอกน สึงเจิมศนแลเวรดท
ภณธณี ทักก็เอวาทิตอนลือไฟ เขียวทวยเทพไทป็นทอณ แล
ซึ่งเอวาทันธนีไปภอวด ทักหมดอสูรทอชนนุ ก็กลลภทวอเงิน
อชงมมา ฆานมสิกนพพิทิตา ๆ ๖ คำ ๆ

๑ เลววิมลสิรฤณธีรอน สิ่งทักพรแก่บวมเสทท ลอบออกป
นพวิทท ภูมิพรอสูรยอีนอดี แลแล้วทอองค์กรมพศาทอกุบส ป
ณตบทพิงก็เกอี่ ทุบคัยช่งพักมจรลี้ ในที่นี้เหมือนดริยพลัน
เข็ด ๔ คำ ๆ

~~~~~
ฟีนังม้อตร, วันที่ ๒ กรกฎาคม, พ.ศ. ๒๕๕๓ *(Signature)*

บทละคร

เรื่อง

พระเกียรติรถ

สมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทร

มหาจักรพรรดิ

พระมงกุฎเกล้าเจ้าแผ่นดินสยาม

ทรงพระราชนิพนธ์

คำนำ

เรื่องพระเกียรติรถ

พระราชนิพนธ์บทละครว่าเรื่องนี้ไม่มีหมายเหตุ ไม่ทราบ
ว่าทรงประคิษฐ์เรื่องขึ้นหรือทรงใช้เนื้อเรื่องมาจากไหน มี
คำกล่าวกันว่าทรงใช้เรื่องนิทานยาวในภาษาฝรั่งเรื่องหนึ่งเอามา
ทรงดัดแปลง แต่เป็นคำกล่าวกันลอยๆ ไม่มีหลักที่จะเชื่อว่าเป็นจริง
หรือไม่จริงตามนั้นได้ ส่วนบทละครเรื่องนี้มีหมายเหตุจกไว้ว่า
“แปลงจากบทละครว่าตอนต้น” เท่านั้นเอง

พิทยาลงกรณ์ อุปนายก

หอพระสมุดวชิรญาณ

วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๖๘

หมายเหตุ คำนำนี้คัดลอกมาจากหนังสือ “ไทยกำสรวล” ซึ่ง
คณะหนังสือพิมพ์ (รายเดือน) ไทยเกษม พิมพ์น้อมเกล้าฯ
กราบสนองพระเดชพระคุณ ในงานพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระ-
รามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระเกียรติฤถ

ตอนที่ ๑

ข้า
๑ เมื่อนน

ท่านท้าวเกียรติราชเรืองศรี
เป็นกษัตริย์ขัตติวงศ์ทรงธรรณิ
แก้วนเกียรติวดีอันลือชา
ชำนาญชำนาญชาญสนาม
ไม่วร่นคร้ามผู้ใดในแหล่งหล้า
สง่าสรรพขบขี่อาชา
กรีธาแกล้วคล่องว่องไว

๖๔ คำ ๆ

ถอนสมอ

๑ เสด็จมาประพาสไพรสนธ์

แรมพลอยู่กลางป่าใหญ่
เหตุด้วยมเหสีทราวม้วย
ไต่ทรงสุบินนิมิต
ว่าไต่กว้างทองผ่องพิลาศ
เขารัตโนภาสไพจิตร
นางจิ่งทูลราชาสวามิศร์
ว่านางจงจิตไต่กว้างทอง

เวลานั้นพระครรภ์นางก็แก่
 ถ้าแม้ว่าภูมิจะซัดซ้อง
 เกรงว่าทรมสงวนนวลละออง
 จะเศร้าหมองเหตุที่ยไม่เข้าการ
 ท้าวจึงอุทิศสำหรัจากธานี
 มาเที่ยวหามฤคิที่ไพร่สาณทั
 ลำบากยากกายมาหลายวาร
 ไม่พบกว้างกรำคาญเหตุย

๖๘ คำ ๖

ร้อย
 ๑ กรนรุ่งแสงสุริโยโสภาส

ผุดผาดผ่องแดงแสงไส
 จึงแต่งองค์ทรงเครื่องเรืองอุไร
 ภูวไนยออกประทับหน้าพลับพลา

๖ เสมอ ๒ คำ ๖

๑ ตรัสตามพลกายทงนายไพร่

ใครได้ข่าวกว้างมาบังหวา
 ถ้าใครได้ข่าวกว้างมา
 ข้าจะบำเหน็จรางวัล

๖ ๒ คำ ๖

๑ บัณฑิต

คุหะมฤคชนคนขยัน
ฟังคำรัสพระองค์ทรงธรรม
บังคมกัลแล้วกลานเข้ามา
ทูลว่าคินนราวสีทุม
ข้าได้ไปชุ่มอยู่ในป่า
เห็นกว้างฝูงน้อยคล้อยมา
เห็นตัวหน้าเป็นทองผ่องทงกาย
ข้าตามไปจนไกลเห็นถนัด
เห็นกว้างทองแน่ชัดเช่นหมาย
จึงจัดพวกสมุนล้อมเรียงราย
ไว้ถวายทรงธรรมในวันนี้

๖ คำ ๆ

๑ เมื่อนั้น

เกียรติราชปรีดิ์เปรมเกษมศรี
ตรัสชมคุหะชะมิงดี
มิเสียที่เป็นยอกสมุนไพร
ชาวคลังอย่าซ้ำหาเงินทอง
ข้าวของแพรพรรณรางวัลให้
ตรัสเสด็จพระองค์ทรงชัย

เสด็จไปขึ้นม้าอาชาชาญ

๖ เสมอ ๔ คำ ๖

๑ พร้อมพวกเสนาผู้มีศักดิ์

พร้อมพรรคพลพลหาญ

คูหะกำย้าผู้ชำนาญ

นำเสด็จภูบาลเข้าสู่ดง

๖ เชิด ๒ คำ ๖

สาธิตกาเขมร ๕

๑ ครนเห็นกวางทองผ่องไฟไล

ภูไนยพินิจพิศวง

ผุดผ่องราวทองทาบลง

เขาก่งกอบแก้วแพรวพรรณ

ชนแซมแกมเงินเปล็นพิศ

คานิลสนิทเหมือนแสงสร

ยั้งคุณนัยอัศจรรย์

ฤาจะเป็นกวางสวรรค์ลงมา

ทำทางย่างเยื้องช้าเลื่องเดิน

ไม่ช่วยเขินน้ารักนักหนา

งามราวนารีศรีสุภา

ที่กรีดกรายย้ายท่าย้วยวนชาย

คิดถึงโฉมครุคู่ชีวิต

เห็นกงกิดต้องใจโฉมฉาย
จำต้องจับกวางสำอังกาย
ไปให้ชมสมหมายมุ่งไว้

๖ ๘ คำ ๖

ร่าย

๐ ชมพลางทางสั่งบริวาร

เหล่าท่านจงอย่าช้าได้
ท้าวกันแบ่งบันเป็นค้ำไป
ฉับไววงห้อมมฤดี
ทุกคนจงระวังตั้งใจ
อย่าให้กวางสุวรรณตัวนั้นหนี
ถ้าออกได้ค้ำใครในวันนี้
จะเอาโทษถึงทวายชีวิต

๖ ๘ คำ ๖

เทพทอง

๐ บัคนัน

เส็นนายพลคนขยัน
ต่างตนกราบกำบังคัมภีร์
แล้วพร้อมกันออกมาบัญชาการ
จัดแพนยกแยกมวลงำนวนพล
ต่างคนเลือกสรรและบันค้ำ
จัดนายกำกับบังคับการ

จัดพรานแบ่งไปไว้ทุกกอง
 เริงร่าจัดงานมีน่านชา
 ให้เคลื่อนกลาค่อยเดินไปทงนอง
 ค่อยล้อมห้อมตัวมฤคทอง
 ค้างก็ปองต้อใจได้รางวัล

๖ เข็ดหนึ่ง ๖ คำ ๖

ว่า

๑ กวางสุวรรณครนเห็นคนห้อม
 แวดล้อมเป็นวงกงมัน
 ยิ่งแลยิ่งตระหนกตกใจครัน
 ยิ่งแลยิ่งสั่นพรันกายา
 ท้วทั้งไพรแลไหนเห็นแต่คน
 รุกรันประทังทั้งหลังหน้า
 ตกใจมิได้รอร่า

วิ่งทะยานผ่านหน้าอาชาทรง
 ม้าคืนยืนนิ่งอยู่มิได้
 ก็หลบไปแล้วผงจะหกส่ง
 พระจอมวังวังรังทงพระองค์
 กวางแล่นเข้าตงรอดไป

๖ ร่ว ๖ คำ ๖

๑ พระราชาตรัสว่ากผิตเอง
 กวางมันเก่งหนผ่านตันทงได้

จากจะติดตามไป
จับมันงัดได้ในวัน
ทวิสพลางทางขั้มโนมัย
เข้าจุสไฟรเร็ววี
เสนีฉับจับมาตัวคึก
ชนขั้มชีควตามเสด็จไป

๖ เชก ๔ คำ ๖

๑ พระเสด็จเข้าไปในไพร่สณฑ์
จะมีใครไปทันก็หาไม่
อีกทั้งตัววางทองผ่องอำไพ
ก็หายวับลับไปที่ในทอง
พระราชกันหาในป่าใหญ่
บมิได้พบกว้างอย่างประสงค์
เร้าร้อนระหวะระทวยองค์
ก็จำลงจากมิ่งมโนมัย

กลั่นกระทบบ้าง ๖ ๔ คำ ๖

๑ กลางดงองค์ท้าวเกียรติราช
เห็นสระนำสะอากเหมือนแก้วใส
พระกำลังร้อนร่วมกลุ่มใจ
เห็นน้ำใสก็แสนจะยินดี
เห็นชั้นทองลอยฟุ้งอยู่ขอบสระ

พระยิ่งปรีดิ์เปรมเกษมศรี
 รวากับใครลอยไว้ ณ ที่นี้
 เพื่อภุมิตักนำให้เข้าใจ
 แค่อ้อมเอ้อมพระหัตถ์ไปหยิบชั้น
 ชั้นนั้นลอยหนีรีไปไต่
 แม้เมื่อราชาไปหาไม้
 เชื้อเท่าใดไม่ถึงชั้นทอง
 ยิ่งระหายนหายหยิบชั้นไซร้
 หยิบมิได้ราก็ชู้นหมอง
 จึงปลดเปลื้องเครื่องทรงลงกอง
 แล้วลงสู่ท้องชลธาร

ว เพลงฉิ่ง ๘ คำ ๖

๑) พอพระองค์ถึงสระศรี

วารีกะนองเป็นฟองปล่าน

แล้วมียักษ์กำแหงแรงชาญ

ผูกผ่านขึ้นจากชลาลัย

อสุราสิบเคียรยี่สิบหัตถ์

กายาชะงักลำใหญ่

ผาคแผลงสำแดงฤทธิไกร

กึกก้องที่ในไพรวัน

ว ฤคพาทย ๔ คำ ๖

๑ แล้วขุนมารตะเบ็งเบ็งเสียง
ทวาดเปรียงประหนึ่งฟ้าดิน
เหม่เหม่มนุษย์เท่าแมลงวัน
โมหันธบังอาจอหังการ
หยามหยาบมาอาบนาน
อันเป็นที่ของกู่อยู่หรรษา
โทษมึงถึงสิ้นชีวา
เข็้อย่างไรทว่าจะว่าไร
ทัวมึงคือใครให้เร่งว่า
ไหนพลัดเพลินมาในป่าใหญ่
จงแจ้งความตามจริงทุกสิ่งไป
หาไม่จะมี้วยด้วยฉับพลัน

ฯ ๖ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น
เกียรติราชตกใจไม่มีขวัญ
เห็นที่เสียที่กุ่มภันท์
ศรพระขรรค์ล้วนวางอยู่ห่างองค์
จึงตอบว่าครุภาพญามาร
เราล่วงลาแดนท่านเพราะเดินหลง
เราเป็นกษัตริย์ชดทิววงศ์

คำร้องกรุงเกียรติยศ
 เรานี้มีนามเกียรติยศ
 มาเที่ยวลาค่าเนื้อในไพรศร
 พอพบกว้างทองผ่องไสภ
 เรากรับตามกว้างมา
 ไม่ทราบที่บ้านนี้มีเจ้าของ
 จึงลงท่อน้ำใสตามใจข้า
 ส่วนท่านผู้มีศักดิ์
 มีนามกรว่าฉันท

ว ๘ คำ

๑) เมื่อนั้น

กุมภัณฑ์จึงแจ้งแถลงไข
 เราฟังท่านตอบก็ชอบใจ
 เห็นได้ว่าเป็นกษัตรา
 อันนามกรของเราฤ
 ชื่อภีมาสูรแก้วกล้า
 เป็นเชื้อบรมพรหมา
 กรอบครองพาราในบาดาล
 เรารู้ว่าท่านมาลาค่าเนื้อ
 จึงแปลงตัวไปเพื่อลวงท่าน

เราก็คือวางทองผ่องประกาย
ล่อท่านพลัดพรากจากโยธี
บัดนี้ท่านตกอยู่ในมือเรา
แม้จะเอาชีวิตก็ถึงที่
ท่านมีอะไรได้ชีวิต
เรา^{นี้}จะปล่อยท่านไป

๖๘ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น

เกียรติราชจึงทอบเฉลยไข
ท่านจะประสงค์สิ่งใด
เราจะให้ไม่มีหวงกัน
หากเป็นสมบัติของเราไซ้
เราจะยอมยกให้ทุกสิ่งสรรพ
ยอมให้เพื่อได้ชีวิต
จงบอกพลันว่าปองของใด

๖๙ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น

ภีมาสูรยินดีจะมีโทษ
ทอบว่าของที่ปองนั้นไซ้
เป็นของที่มีในพระพารา

เมื่อท่านประเวศธานี
 ถึงที่พระนิเวศน์ทรรษา
 แม้มิผู้นำสิ่งใดมา
 ถวายแก่ราชา ณ วันนั้น
 เป็นของที่ท้าวไทไม่เคยเห็น
 เป็นของต้องให้เราแม่นมั่น
 แม้มิยอมตามใจให้จะนั้น
 เราจะผลาญชีวิตในบัดนี้

๖ ๖ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น

พระจอมวังพังกายักษ์
 คำนึงในฤทัยด้วยดี
 ไม่เห็นมีข้อควรตัดทาน
 จึงตอบว่าเอาเถิดเรายินยอม
 พร้อมใจยกของนั้นให้ท่าน
 จงปล่อยตัวเราไปอย่าได้นาน
 เพื่อกลับจากไพร่สาธน์ด้วยเร็วรา

๖ ๔ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น

อสุรีได้ฟังยังกังขา

จึงว่าขอภัยเถิดราชา
ข้าขอให้ท่านตรัสสาบาน
ว่าจะไม่กินถ้อยสั๊กน้อยนิก
ไม่ทำผิดพจนาทิวาซาน
แม้อันคำให้ท่ายวายปราณ
ด้วยอาการลำบากยากกายา

๖๔ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น

เกียรติราชประหลาดใจเป็นนักหนา
เหตุไฉนไม่เชื่อวาจา
เราก็เป็นราชาชาติวงศ์
แต่เอาเถิดจะตามใจท่าน
สาบานให้ตามความประสงค์
แม้เราไม่ถือชื่อตรง
ขอจงตายยากลำบากเทอญ

๖๔ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น

อสุรีกล่าวคำสรรเสริญ
แล้วว่าอนุชาข้าขอเชิญ
ดำเนินตามเข้ามาด้วยพลัน

ว่าพลางทางนำเกียรติราช
 สีสากลัดไปในไพรสณฑ์
 ครัวหนึ่งถึงชายไพรวัน
 ๕ ๖ ๗ ๘ ๙
 ชทพลขันธ์ตงพัก

๖ เชิด ๔ คำ ๖

๑ เมื่อนั้น

เกียรติราชสุริยวงศ์ทรงศักดิ์
 จึงคำรัสตรัสลาพญายักษ์
 เสด็จสู่ที่พักพลไกร

๖ เสมอ ๒ คำ ๖

๑ จึงคำรัสตรัสสั่งเสนา
 ให้บ้ายหน้ากระบวนทัพใหญ่
 ออกจากแคว้นถ้าวราวไพร
 ก็นไปกรุงเกียรติวดี

๖ เชิด ๒ คำ ๖

๑ ครั้นถึงถลกองค์ลงบนอาสน์

เคียงพระอรรคราชมเหสี
 แล้วคำรัสตรัสถามเทวี
 น้อยอยู่ทางนี้เป็นอย่างไร

๖ ๒ คำ ๖

๑ เมื่อนั้น

นางอินทรีราชธิดาสัย
บังคมพระภัสศายาใจ
ตอบว่าข้าไซร์สุขสบาย
ทางน้ราชลากได้บังเกิด
แสนประเสริฐข้าเตรียมไว้ถวาย
ว่าพลางสั่งกำนัลเรียงราย
ไปนำของถวายออกมา

๖๔ คำ ๖

เจรจา

เกียรติราช

เอ๊ะแม่ยอครักของพี่
วันนั้นคุแยมั้มกรุ่มกรึ่มนัก
ยอครักเตรียมของอะไรไว้ให้พี่
คงจะเป็นของดีหาที่เปรียบมิไค่ละชีน่า

อินทรี

เพคะ
ของที่หม่อมฉันเตรียมไว้ถวาย
บรรดาพระราชทรัพย์ทั้งหลายไม่มีสิ่งไค่สู้
เมื่อได้ทอทพระเนตรคูก็คงจะทอองพระทัย

นางเล็ก ๆ ยอว่า ไรรับนำออกมา
(นางนมอุ้มพระกุมารใส่ผ้าอุ้มออกมา)

๑) เมื่อนั้น

พระทรงธรรม์ครั้นเห็นโอรส

ตกตะลึงตึงไปทั้งกาย

พระราชานั่งนิ่งไม่ตึงกาย

รู้สึกว้าโอรสประสูติใหม่

นี้เองไซร้ที่ยกข่มันมุ่งหมาย

หมกสติมิได้ทรงดำรงกาย

พระลือสายชานชบสลับไป

ฯ โยค ๔ คำ ฯ

๑) เมื่อนั้น

อินทรวานรศรีไส

เข้าประคองรององค์ภูวไนย

แก้ไขจนพินคินคิ

แล้วทูลถามจอมปราณผู้ผ่านแผ้ว

จงโปรดเกล้าให้ข้าบทศรี

เหตุไฉนมาเป็นเช่นนี้

ภูมิประจวบหรือฉันท

๖ ๔ คำ ๖

๑ เมื่อนั้น

เกียรติราชนครสถิตบดินไช

เล่าความตามจริงทุกสิ่งไป

บมิได้อ้องอำไพพราง

๖ ๒ คำ ๖

(เจรจาเล่าเรื่อง)

๑ เมื่อนั้น

อินทราชุ่นช้องหมองหมาง

เคียรชบนบแทบพระบาทพลาง

โฉมนางโศกศัลย์พรรณนา

๖ ๒ คำ ๖

กบแก้ว ๑ โอว่าพระทลกระหม่อมแก้ว

เมื่อยอภัพจริงแล้วเป็นนักษนา

ต้องเลือกเสียทรงธรรมผู้ภรรคา

หรือเสียลูกเสน่หายอคยาใจ

แม้ตายได้จะตายถวายแทน

ไม่หวงแหนชีวิตปลิดไปได้

แต่นี้แสนลำบากหากจงใจ

ถ้าหาไม่ไม่ลำบากยากนาน
 แต่มีกรรมจำเลือกตามใจยักษ์
 อัปลักษณ์ทะนงไม่สงสาร
 ขอพระองค์จงถือตามสาบาน
 ให้กุมารแก้ภัยพิบัติ
 อันจะยอมให้พระองค์ทรงพล
 เสียพระชนม์เหมือนแสวงแก้งฆ่า
 ขอยอมเสียลูกแก้วแววตา
 และกัมภีร์จินตนาที่ค้ออาลัย
 ๖ โศก ๘ คำ ๖

ว่า
 ๑ เมื่อนั้น

เกียรติราชฟังคำร่ำไห้
 ปล่อยประโลมโฉมขององค์อำไพ
 ภูวไนยตอบคำที่ร่ำวอน
 ๖ ๒ คำ ๖

สิบท
 ๑ คู่ก่อนโฉมทรุ่ชีวิต
 มิ่งมิตรภักดีศรีสมร
 ได้ฟังคำร่ำพจน์สุนทร
 บังอรกล่าวสิ้นสรรพแสนจับใจ
 พี่หรือจะยอมไ้ตามใจเจ้า

จะสละลูกเราเห็นไม่ได้
ฟังกำเนิดเกิดมามีทันไร
จะบรรลยก็หน้าอนาถนัก
ตัวพื้มีราชโอรส
ทรงยศไว้ครองอาณาจักร
จะมายอมยกให้ไปแก่ยักษ์
ไม่ควรพุกค้ำนั่งถึงช้อนนี้
พี่เองจะรีบออกไปป่า
ยอมให้ยักษ์เช่นฆ่าให้อาสน์
ขอฝากโอรสยศอนันต์
ให้แจ่มจันทร์ถนอมต่อไป
จงจัดหาครูบาอาจารย์
สั่งสอนวิชาชาญน้อยใหญ่
ให้รอบรู้จริงจริงทุกสิ่งไป
สมควรเป็นใหญ่ในธานี

๖ ๑๐ คำ ๖

ว่า
๑ ทรัพย์สินทางองค์พระทรงฤทธิ

จุมพิทวนิตามารศรี
ลูกจากแท่นรัตนบุรี
จรัสจากปรางค์ปราสาทชัย

๖ ทวย ๒ คำ ๖

๑ ขึ้นทรงอาษาไนยหัยราช
แล้วส่งเสนามาศย์น้อยใหญ่
ให้คลาพลพลไกร
รับไปสู่ป่าพนาญ

ว เชิด ๒ คำ ๖

๑ ครนถึงขอบแคว้นแดนยักษ์
ภูวไนยให้พักพลขันธ์
แล้วตรัสว่าข้าไปครบสามวัน
ก่อนนี้ถ้าแม่ไม่กลับมา
จงรู้เถิดว่าข้าจะไม่กลับ
อย่ายังยับตะบอยคอยท่า
ท่านอรรคมหาเสนา
จงพากองทัพกลับบุรี
ทูลนางอินทราสง่ายศ
ประกาศพระโอรสเรื่องศรี
เป็นมหากษัตริย์ครองบัลลังก์
แทนที่ตัวกูผู้บรลย

ว ๖ คำ ๖

๑ บัคนน
เสนาข้าเผ่าน้อยใหญ่

บังคมทูลพระองค์ผู้ทรงชัย
ข้าไสร้ขอตามเสด็จจร
ถ้าเมื่อมีอันตรายมากรายนาถ
ข้าพระบาทจะต้านทานสมร
ขอป้องกันพระองค์พระภุช
ยอมม้วยมรณทั่วกันในวันนี้

๖ ๔ คำ ๖

๑๑ เมื่อหนี

พระจอมวังพึงถ้อยสุนทรศรี
ตอบว่าท่านจงรักภักดี
เราเห็นแสนชอบขอขอบใจ
แต่ตัวเราเป็นชาติขัตติยา
จะยอมเสียจากหาได้ไม่
ถ้าแม่ยักษ์ไม่ยอมประนอมไสร้
จำเราจะบรรลัยโดยลำพัง
ถ้าแม่ท่านจงรักภักดี
จงประพฤติตามที่เราสั่ง
ครั้นพลางทางองค์พระจอมวัง
ขับมึงมาเข้ายังแค้นยักษ์

๖ เข็ด ๖ คำ ๖

๑ ครั้นถึงสระใหญ่ไพศาล
ภูบาลเรียกอสูรทรงศักดิ์
ตะโกนว่าครุฑพญาอักษร
อย่าช้านักขอเชิญท่านมา

ฯ ๒ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น
ภีมาสูรสิทธิศักดิ์รักษา
ไถยยืนสำเนียงเสียงราชา
ก็รีบเดินมาหามิช้าที

ฯ เสมอมาร ๒ คำ ฯ

๑ แล้วจึงถามราชามหายศ
ท่านมาตามกำหนดแล้วนี้
ไฉนมาผู้เดียวเพียงนี้
ไม่มีของมาให้ตามสพาน

ฯ ๒ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น
เกียรติราชจึงทอบก้าขาน
เราได้รับเร็วสู่สุนันท์
เพื่อมาขอให้ท่านล้างชีวา
อันท่านประสงค์ทวับุตร

ผู้รักแสนสุดเสนาหา
เหลือที่จะให้อสุรา
จะนั่งงเช่นหม้ายารื้อ

๖ ๔ คำ ๖

๑ เมื่อนั้น

อสุราว่าชะกระไรหนอ
นำชมทฤทัยใจ
มาขอตายแทนบุตรที่สุครัก
ถึงแม้ว่าเราเป็นอสุรี
ใครชอบใครดีเรารู้จัก
จอมกษัตริย์เช่นนี้หนัก
ถึงเราเป็นนักรักหน้าใจ
เอาเถิดเรายอมผ่อนผัน
จนกว่าพระกุมารนั้นจะเติบโต
มีอายุสี่สิบปีไซ้
จึงค่อยให้โอรสนั้นมา
ชานไม่มีซึ่งโอรส
เพื่อทรงยศครองแคว้นแทนข้า
แม้ได้กุมารของท่านมา
ข้าจะเลี้ยงเป็นบุตรบุญธรรม

จะให้ทั้งปราสาทราชฐาน
 อีกรัศมีศงการทุกสิ่งสรรพ
 ให้อยู่เย็นเป็นสุขทุกคืนวัน
 เพราะจะนุ่งงให้ด้วยไมตรี

ฯ ๑๐ คำ ฯ

๑) เมื่อนั้น

เกียรติราชทอบก่ายกัษี

ที่ทานเมตตาทปรานี

เราินขอบคุณเป็นพันไป

เมื่อยามลฤกษาของช้าน

อายุสี่สิบปีเป็นผู้ใหญ่

ข้าจะให้เขาเลือกตามใจ

ถ้าเขาไซร์สมัครจักให้มา

ถ้าเขาไม่เต็มใจไม่บังคับ

ข้ายอมรับปวงโทษโทษา

จะยินยอมสละละชีวา

เหมือนเช่นวจากที่สามาน

ครัสเสริจจึงลาพญายักษ์

ผันพักตร์ตรงออกจากไพรสถานท์

คืนสู่พลชั้นมีทันนาน

ยกกลับสถานพารา

๗ เข็ท ๘ คำ ๗

๕
๑ เมื่อนน

ฝ่ายพระเกียรติจรตผู้รุ่งฟ้า

โอรสเกียรติราชา

รูปสง่ารารูปเทวัญ

อายุครบยี่สิบปีถ้วน

ทุกอย่างเลิศล้วนเลิศสรรค์

ศิลปวิทยาชาญฉกรรจ์

แข่งขันชี้มาแสนนารัก

๗ ๘ คำ ๗

นำดอกโตให้ราย

๑ ทุกข์ร้อนถอนฤทัยไปมา

ด้วยองค์พระบิดาประชวรหนัก

นายแพทย์ทั้งหลายมารายนัก

มีอาจจักเยียวยาพระบิตร

ทรงทุกข์เวทนาแสนสาหัส

มิได้ตรัสเฝ้าทอดฤทัยถอน

พระกายฝ่าวราวพิษไฟฟอน

ภูธรปวดเจ็บไปทั่วกาย

ไอ้สังสารบิตุงค์ทรงยศ
 อยากใคร่ปลดพระโรคให้เหือดหาย
 ถึงแม้ว่าตนเองจะต้องตาย
 ยอมถวายชีวิตนั้นพลี
 เสียแรงรู้วิชาการชาญฉลาด
 ไม่สามารถช่วยองค์พระทรงศรี
 ร้อนใจเป็นพันพันทวี
 สุกที่จะกลืนชลง

๖ โยค ๘ คำ ๖

ร่าย
 ๑ ครน้ค่อยคลายโศกศัลย์ปล้นค่านึง
 ถึงองค์พระอาจารย์ฉานกล้า
 เมื่อเราไปก้มกราบลา
 เธอให้ผ้าประเจียดย่นตรึง
 เมื่อโคม้ทุกข์โศกโรคเบียด
 ผ้าประเจียดจักช่วยสมประสงค์
 ให้จับผ้าแฉะหนึ่งถึงพระองค์
 เธอจะตรงมาช่วยด้วยไมตรี
 อย่าเลยจะนึกถึงพระคุณ
 เคยเมตตาการุญถึงที่

เราแสนร้อนใจในครั้งนี้

บางทีจะสมใจคิด

ฯ ๖ คำ ๗

สระบ่หรง ๔
๑ จิงจุดรูปเทียนบูชา

วันทาเคารพสงบจิต

ไหว้ทวยเทवासुरาฤทธิ

โลกบาลสี่ทิศเกรียงไกร

หยิบผ้าประเจียดที่เคารพ

ขึ้นจบเหนือเศศแล้วกราบไหว้

ขององค์พระสิทธามุขไฟ

จงได้เส็งรู้คู่ด้วยญาณ

ทราบเหตุว่าจิตศิษย์หม่นไหม้

พระอาจารย์จงได้นึกสงสาร

เชิญมนีรับมาอย่าช้านาน

ช่วยดับทุกข์หลานในครานี้

ฯ สาธุการ แล้วตระเชิญ ๖ คำ ๗

ยานี้ ๔ ๕
๑ เมื่อนั้น

พระภรรยาชมนีศรี

กำลังบำเรอกองอัคคี

พระมนีพิศพั่งเส็งไฟ

แลเห็นที่กลางกองอัคคี
 มีประหนึ่งเงาจำล้าใหญ่
 ครันเพลิงลุกต่อไป
 เห็นเปลวไฟเป็นหน้าเกียรติกร
 แลดูหน้าศิษย์เห็นจิตเศร้า
 รวากับไฟแผดเผาสาหัส
 จำจะไปช่วยเกียรติกร
 เปลื้องปลดทุกขภัยในคราน
 คិតพลางทางหีบการอง
 ห่มครองหมกจกดสติ
 กุมไม้พรหมทัณฑ์อันฤทธิ์
 พระมุนีก็เหาะระเห็จไป
 ๖ เซก ๘ คำ ๖

ร่าย ๕
 ๑ ครันถึงซาลาหน้าปราสาท

โอภาสรูจิมณีใส
 ลงจากฟากฟ้าด้วยทันใด
 เข้าไปสู่ปราสาทรจนา
 ๖ เสมอเดร ๒ คำ ๖

๑ ๕
 ๑ เมื่อนั้น
 เกียรติกรถินดีเป็นนักหนา

ยอกร้อนรับพระสัทธา
เชิญมานั่งเหนือเตียงสุวรรณ
แล้วเรียนว่าข้าเจ้าเป็นทุกข์หนัก
ถึงต้องครสลักแทบอาสัญ
เพราะพระบิตุรงค์ทรงธรรม
ประชวรมาหลายวันมิได้คลาย
แพทย์ทั่วเวียงชัยได้รักษา
หลายหยูกหลายยาแล้วไม่หาย
พระบิดาเราร้อนสะท้อนกาย
บมิวายว่างทุกข์เวทนา
ขอให้พระองค์ทรงญาณ
เมตตาต่อหลานเถิดเจ้าข้า
โปรดช่วยเพ่งพิจารณา
พระบิดาประชวรเพื่อเหตุใด
ฯ ๘ คำ ฯ

เจรจาโชน

๑ พระมุนีผู้เป็นใหญ่ได้ฟังคำพระหลานยา
ก็หลับตาบำเพ็ญเพ่งและตั้งญาณ
แลเห็นทราบเหตุการณ์โดยถ้วนถึ

พระมุนีจึงกล่าวตอบสุนทรพจน์
 คู่ก่อนเกียรติถนอผู้หลานรัก
 พระบิดาประชวรหนัก ณ ครองนี้
 เพราะภุมิทรงประพฤติกตีสบาณ
 เมื่อบีที่หลานประสุคิมานัน ไชว
 พระภูวไนยได้หลงเข้าสู่แดนยักษ์
 ชื่อภิมาสูรสิทริศักดิ์เจ้าบาดาล
 มั่นจับองค์พระภูบาลนั้นไว้ได้
 ให้สบาณยอมยกตัวของหลาน
 ให้ขุนมารเมื่ออายุยี่สิบปี
 แม้ภุมิไม่ประพฤติกตีสบาณ
 ให้มีทุกข์เวทนาอย่างสาหัส
 บัดนี้หมดเวลาที่ผัดขุนมารไว้
 ภูวไนยจึงทรงประชวรบัวบนันนัค
 สุกที่จะแก้พระทรงศักดิ์ให้เหือดหาย
 นอกจากที่เจ้าหลานชายจะยอมยิน
 ไปหาอสุรินทรผู้ใจหาญ
 ให้สมดังคำสบาณพระบิดุรงค์
 เมื่อนั้นคงจะแก้พระโรคให้หายได้ นะหลาน ว

ราช ๘ ๕

๑ เมื่อนั้น

เกียรติยศประนมบังคมไหว้

ตอบว่าถ้ากระนั้นดิฉันไซ้

จะรีบไปสู่ป่าหาขุนมาร

ชีวิตข้านขอขอลดปลิด

แลกชีวิตพระบิดามหาศาล

ขอจงพระเจ้าข้าผู้อาจารย์

ช่วยแถลงแจ้งสารแต่บิดา

ขอทูลลาบิตุรงค์ผู้ทรงยศ

อย่าให้ทรงกำสรดอาลัยข้า

ขอจงทรงเจริญชนมา

อยู่ครอบครองอาณาประชารา

ข้าจะรีบรักไปในวันนี้

จากเกียรติยศโมสร

ขอให้พระอาจารย์ให้ท่านพร

เพื่อป้องกันศัตรูและภัยพาล

๖ ๘ คำ ๖

๑ เมื่อนั้น

พระฤๅษีชีขลังได้ฟังหลาน

หลับเนตรแน่วเพ่งเสียงญาณ

ก็แลเห็นเหตุการณ์อนาคต
 หลานชะตาอายุยาว
 ฤๅชระคร่าวลือซาปรากฏ
 จะได้เป็นราชามหายศ
 อายุขัยกำหนดเกือบร้อยปี
 จึงกล่าวว่ากูราเจ้าหลานรัก
 ที่สมัครไปหายักษ์
 ไปเกิดหลานยาฆ่าที่
 ยาได้มียาแวงเกรงภัย
 ทาขอให้ประจำอันลาเลิศ
 เป็นเครื่องรางประเสริฐศรีไส
 ประจำอยู่กับกายตราบไต
 ศัตรูจะปราศัยทุกเวลา
 ๖ ๘ คำ ๖

(เจรจาพอดควร)

๑) เมื่อนั้น
 เกียรติฤๅบังคมกัมเกศา
 รับประจำมณีศรีไสภา
 แล้วบ้ายหน้าไปข้างปรางค์ใน
 บังคมพระมิตุรงค์ทรงศร
 อีกองค์พระมารดรศรีไส

กราบลาอาจารย์ด้วยทันใด
แล้วไปสู່ห้องพระโรงธาร

๖ เสมอ ๔ คำ ๖

๑๐ ทวีตแก่สุมนตร์เสนี

ผู้นายสารถิใจหาญ
เราประสงค์จะไปในพนานท์
อันเป็นสถานถิ่นยักษ์

ท่านเคยตามเสด็จพระบิดา

เหตุฉะนั้นมรรคาท่านรู้จัก

ช่วยพาเราไปด้วยใจรัก

เหมือนช่วยให้ทรงศกัถ์ทรงสบาย

๖ ๔ คำ ๖

๑๑ บัณฑิต

ขุนสุมนตร์ครันฟังก็ใจหาย

ทูลว่าพระประเสริฐเลิศชาย

จะเป็นอันตรายแม่นยำ

แม้สิ้นพระบิดุรงค์ทรงธรรม

ปวงข้าขอบขัณฑ์จะระส่ำ

ถ้าหากสิ้นพระองค์ลงอีกข้า

จะมีหน้ายุ่งใหญ่ไม่เป็นการ

๖ ๔ คำ ๖

เจรจา

เกียรติรถ

เหตุไฉนท่านจะมากล่าวทักทานไว้เช่นนั้น
 พระบิดามีพระอาการเพียบนักหนา
 ถ้าสิ้นรอไว้เนิ่นช้าก็จะไม่ทันท่วงที
 พระภรรยาชมนิเธอว่าไม่มีทางแก้ไข
 เพราะพระบิดาสานไว้แก่ขุนมาร
 ว่าจะประทานตัวเราให้เขาเป็นแน่
 ถ้าแม่มิให้ตามาจาไม่มีตารอด
 ถ้าพระบิดาผู้เป็นยอดยิ่งกว่าชีวิต
 สิ้นพระชนม์เราจะผิดเป็นนักหนา
 เหมือนแสวงฆ่าพระบิดาในครานี้

สุมันตร์

ขอพระองค์ทรงดำริให้ดีเถิดพระเจ้าข้า
 พระบิดามีพระโอรสแต่พระองค์เดียว
 พวกข้าเจ้าสุดท้ายจะเหลือวไปพึ่งผู้ใด
 เมื่อสิ้นพระชนม์ลงแล้วไซ้
 ใครจะเป็นขุนเป็นเจ้า
 กรอบครองอาณาประชาเราสนองพระองค์

ขอจงทรงพระกรุณาแก่ข้าทั้งหลาย
อย่าเสด็จสู่อันตรายโดยไม่จำเป็นเลยพระเจ้าข้า

เกียรติรถ

เอ๊ะ สุนันตร์ ท่านพูดเหมือนเล่นไม่เห็นดี
แม้พระบิดามีตาที่จะรอดได้

เราจะหุดห้อยไชรเหมือนเราแกล้งมา
ถ้าเมื่อท่านจะไม่พาเราไป
ตัวเราก็ต้องจำใจไปโดยลำพัง

ร้าย
๑ เห็นพระกุมารเหลือทานห้าม
สุนันตร์จึงคล้อยตามพระบรรหาร
ทูลว่าข้าจะขอประทาน
นำเสด็จสู่สถานถีนัยักษ์

๖ ๒ คำ ๖

๑ เมื่อนั้น

เกียรติรถสุริยวงศ์ทรงศักดิ์
เกษมเปรมกมลเป็นพื่อนัก
ผิวพัศตร์ผ่องพรรณกัจจันตรา
จึงจัดแจงแต่งองค์ทรงเครื่อง
อร่ามเรืองกึ่งเทพเลขา

กมศรพระขรรค์อันศักดิ์กา
ไปขึ้นทรงมิ่งม้าอาชาไนย

ว เสมอ ๔ คำ ๖

๑ พรั่งพร้อมพหลพลสนิท
สองร้อยเรื่องฤทธิ์ทงนายไพร่
แวกล้อมมิ่งม้าอาชาไนย
ขุนสุมนตร์ผู้ใหญ่กัณำจร

ว ๒ คำ ๖

โธ่ลาว ออกพันนิเวศน์วังสถาน
๑

พระกุมารจิ่งทอฤทภัยถอน
คูปราสาทสูงลาในอัมพร
ทินกรจับแสงสุพรรณพราย
พิศดูช่อฟ้าบราลี
ยิ่งทิวาลัยไ้อ้ใจหาย
เคยอยู่เย็นเป็นสุขสนุกกาย
แสนเสียดายเกหาศน์ต้องกลาดกลว
แสนสงสารบิตุรงค์ทรวงยศ
จะกำสรตรำพึงคะนิงหา
โธ่แสนสงสารพระมารดา
จะครวญถึงลูกยาไม่วายครวญ

เป็นกรรมจำไปไกลพระบาท
ตัดอาลัยไกลกลางต้องกำสรवल
ยิ่งเกินทางห่างไปใจรัญจวน
พลางครวญพลางทรงโศกาลัย
ฯ โยค ๘ คำ ฯ

ร่าย
๑ ครนว่างค่อยคลายหายสะออน
แข็งขึ้นอารมณ์ซ่มโศกได้
พระจึงขับมิ่งม้าอาชาไนย
รีบไปสู่ป่าพนาวัน
ฯ เชิต ๒ คำ ฯ

๑ ครนถึงขอบแคว้นแดนยักษ์
จึงให้พักพลพลชั้น
แล้วจึงตรัสลาขุนสมันตร์
อีกพวกพลชั้นไพร่นาย
ที่พวกท่านมาด้วยกับเราไซร้
เราขอขอบใจท่านทั้งหลาย
เราขอลาพลไกรทั้งไพร่นาย
แม้มีทวยกองกลับมาพบกัน
บัดนี้ตัวเราผู้เดียวไซร้
จะเข้าไปที่ในไพร่สัตว์

ขอท่านสารถีศรีสมันตร์
 จงพาพลชั้นรถกลับเวียงชัย
 สั่งเสด็จเกียรติรถยศยง
 ก็ขับม้าสู่พงกว้างใหญ่
 บัดเดียวก็พ้นพลไกร
 ลับไปในหว่างกลางพนานต์

๖ เซ็ด ๘ คำ ๖

๑ บัตนน

ฝ่ายพวกผีไพรใจหาญ
 ท่องเที่ยวในแถวแนวพนานต์
 เทียวหาอาหารขบกิน
 เห็นพระเกียรติรถหลงทาง
 ต่างก็ชื่นชมสมถวิล
 กรูห้อมล้อมองค์พงศ์นรินทร์
 หมายจะจับกินด้วยเร็วรา

๖ ๔ คำ ๖

๑ เมื่อนน

องค์พระเกียรติรถแกล้วกล้า
 เห็นปีศาจบังอาจรรูมา
 จับพระชรรค์ศกัตกาวัดไกว

พันแทางแยงยุทธ์เป็นสามารต
พวกปีศาจไม่รอต่อนหน้าได้
ผีห้อมล้อมองค์พระทรงชัย
เปลี่ยนกันเข้าไปยุทธนา

๖ ๔ คำ ๖

๑ พระกุมารกำลังประทังยุทธ์
อุตุลุดอยู่ทางที่ข้างหน้า
จึงตัวนายผีมีศักดา
ลอบมาข้างหลังได้ตั้งใจ
รวบพระกรณัตถ์จะมีตธา
แต่อำนาจประกัมณไส
บันดาลให้เราร้อนตังฟอนไฟ
ผีไพรชวณสิ้นสมประดี

๖ โอต ๔ คำ ๖

๑ อีกกรูหนึ่งจึงพันผวาหวาด
นายปีศาจตัวสั้นขวัญหนี
เคียรชบนบแทบปลัดผี
ถวายอัญชูลีพระกุมาร
ทูลว่าข้าขอประทานโทษ
อย่าพิโรธที่ข้าเหิมหาญ

ไม่ทราบว่าจะมาพบนานต์
 จรุงกรณุล่วงเกินบาทฐิติ
 บันชาขอรระขอบมอภยา
 ให้เทวาทรงเป็นเจ้าผี
 หรือพระประสงก์สิ่งใดมี
 ข้าจะทำตามบัญชา

ฯ ๖ คำ ฯ

๑) เมื่อนั้น

เกียรติรดทอบคำปีศาจว่า
 ข้ามิใช่เทวัญจากชั้นฟ้า
 แต่ว่าเป็นกษัตริย์ในแดนดิน
 พระภรทวาชมุณีศรี
 ให้ประกาศมณเฑียรถวิล
 บอังกันสรรพภัยตั้งใจจินต์
 ไกรทงสนมเอาจทำร้าย
 อันที่เรามา ณ คราน
 นายผิจงช่วยให้สมหมาย
 แม้ช่วยได้จะขอบใจพราย
 ไม่ทำร้ายพวกผีต่อไป
 เราอยากพบอสุรราชา

ชื่อภีมมาสุมเป็นใหญ่
ยักษ์อยู่แห่งหนตำบลใด
จงพาเรานี้ไปอย่าได้ช้า
ฯ ๘ คำ ฯ

๑ บั๊กัน
นายปลื้มจวบนิ้วเหนือเกศา
ทูลว่าอุสุรราชา
มักมาเที่ยวแถมแนวไพร
ขอเชิญพระองค์เสด็จมา
ข้าจะพาพบยักษ์ผู้ใหญ่
ผูกพลางนำองค์พระทรงชัย
เสด็จไปสู่กลางพนารัญ
ฯ เชิด ๔ คำ ฯ

๑ เมื่อนน
ฝ่ายภีมมาสุมแข็งขัน
นั่งอยู่ร่มไม้ในไพรวัน
กุ่มกั้นทึบเห็นพระกุมารมา
ยินดีร้อออกไปต้อนรับ
จับจูงมาชิตพิศดูหน้า
ชมเชยเผยพจนร์จนา

ดูหรือดูยกย่าช่างน่ารัก
 เป็นหลายวันนับคามากอยเจ้า
 ไม่เห็นมากก็เศร้าโศกหนัก
 ขอเจ้าทรมเซยจงเงยพักตร์
 ให้พ่อตเติมรักประจักษ์ตา
 พ่อจะเลี้ยงตัวเจ้าเท่าไอรส
 สมยศพร้อมพร้อยอย่างงา
 ส่วนองค์ท้าวเกียรติราชา
 แต่เวลานคลายหายประชวร
 เธอเจ็บไข้ไปเพราะทวนสาบาน
 บัดนี้ท่านหายแล้วอย่าโหยหวน
 เจ้าจงสร้างทุกข์สุขประมวล
 พ่อจะสงวนเหมือนนลกรัก

๖ ๑๐ คำ ๆ

๑๕
 ๑๖
 ๑๗
 ๑๘
 ๑๙
 ๒๐
 ๒๑
 ๒๒
 ๒๓
 ๒๔
 ๒๕
 ๒๖
 ๒๗
 ๒๘
 ๒๙
 ๓๐
 ๓๑
 ๓๒
 ๓๓
 ๓๔
 ๓๕
 ๓๖
 ๓๗
 ๓๘
 ๓๙
 ๔๐
 ๔๑
 ๔๒
 ๔๓
 ๔๔
 ๔๕
 ๔๖
 ๔๗
 ๔๘
 ๔๙
 ๕๐
 ๕๑
 ๕๒
 ๕๓
 ๕๔
 ๕๕
 ๕๖
 ๕๗
 ๕๘
 ๕๙
 ๖๐
 ๖๑
 ๖๒
 ๖๓
 ๖๔
 ๖๕
 ๖๖
 ๖๗
 ๖๘
 ๖๙
 ๗๐
 ๗๑
 ๗๒
 ๗๓
 ๗๔
 ๗๕
 ๗๖
 ๗๗
 ๗๘
 ๗๙
 ๘๐
 ๘๑
 ๘๒
 ๘๓
 ๘๔
 ๘๕
 ๘๖
 ๘๗
 ๘๘
 ๘๙
 ๙๐
 ๙๑
 ๙๒
 ๙๓
 ๙๔
 ๙๕
 ๙๖
 ๙๗
 ๙๘
 ๙๙
 ๑๐๐

กัสมถวิลยินดี

ข้า^๕นเส^๕ร้างทุก^๕ก^๕น^๕น^๕สุข^๕ครัน

ฯ ๔ คำ ฯ

๑ ^๕เมื่อนน

ขุนยักษ^๕สำ^๕ว^๕ล^๕ส^๕ร^๕ว^๕ล^๕ส^๕ัน^๕ต์

ชม^๕เซ^๕ย^๕เจ้า^๕เ^๕ย^๕ช^๕่าง^๕ดี^๕ครัน

จิต^๕จง^๕ก^๕ม^๕น^๕ก^๕ต^๕ญ^๕ญ

ไป^๕เก^๕ิต^๕มา^๕ไป^๕กับ^๕บิ^๕คา

สู่^๕ม^๕หา^๕บุ^๕รี^๕ที่^๕อยู่

จง^๕กร^๕ก^๕ุม^๕าร^๕า^๕ผู้^๕ตา^๕ค^๕ู

พาล^๕ง^๕ไป^๕สู่^๕เ^๕น^๕บ^๕า^๕ค^๕าล

ฯ เ^๕ก^๕ิต ๔ คำ ฯ

ค^๕อน^๕ที่ ๒

ข้า^๕ ^๕เมื่อนน

ท้าว^๕ภี^๕มา^๕สุ^๕ร^๕ใจ^๕หา^๕ญ

ต^๕ง^๕แ^๕ไ^๕ได้^๕เก^๕ีย^๕ร^๕ติ^๕ร^๕ถ^๕ย^๕ศ^๕ต^๕ระ^๕การ

มา^๕ไว้^๕บ^๕า^๕ค^๕าล^๕สม^๕ใจ

ต^๕ง^๕แ^๕ต^๕ง^๕ให้^๕ม^๕ีย^๕ศ^๕ลา

เป็น^๕ม^๕หา^๕อ^๕ป^๕รา^๕ช^๕ผู้^๕ใหญ่

ช่วยกิจบำรุงกรุงไกร
 ต่างตาต่างใจสุธา
 ฯ ๔ คำ ฯ

ฟ้าคะนอง ประชานรากรทงหมด
 ๑ นิยมเกียรติรดเป็นนักรหนา
 เธอชื่อตรงทรงยุตติธรรมา
 ท้วหน้าเบิกบานสำราญใจ
 ขนमारพาลกิตริษยา
 จึงปองหาช่องล้างลงให้ได้
 แต่ครั้นว่าจะฆ่าตรงตรงไซร้
 ก็ละอายแก่ใจไม่เข้าที่
 เขามีได้ทำผิดคิดร้าย
 จะฆ่าตายเปล่าเปล่าไม่ควรที่
 หาอุบายยกย้ายอย่างไรดี
 จึงจะล้างชีวิตให้สมใจ

ฯ ๖ คำ ฯ

ร้าย ๑ คำรทริไตรมิได้หลับ
 จนดาวเดือนเลื่อนลับเหลี่ยมไศล
 รุ่งแจ้งแสงทองผ่องอุไร
 ดวงรำไพแจ่มกระจ่างกลางนภา

จึงตรัสสั่งท้าวนางข้างใน
ไปตามมหากายรักษา
ให้เข้ามาข้างในอย่าได้ช้า
จะได้ปรึกษากิจการ

๖ ๔ คำ ๖

๑ บัณฑิต

ท้าวนางรับราชบรรหาร
บังคมแล้วจึงค่อยถอยคลาน
ออกไปตามเสนามารดั่งบัญชา

๖ ชุบ ๒ คำ ๖

๑ บัณฑิต

มหากายสิทธิศักดิ์รักษา
น้อมเศียรคำนับรับบัญชา
ตามท้าวนางเข้ามาที่ข้างใน

๖ เสมอ ๒ คำ ๖

๑ เมื่อนั้น

จอมอสูรจึงตรัสปราศรัย
แล้วตรัสแก่สนมกำนัลใน
ให้ถอยออกไปไกลพระองค์
แล้วตรัสว่าครุรามหากาย

ความมุ่งหมายไม่เป็นเช่นประสงค์
 เกียรติฤๅเรื่องอิทธิฤทธิ์
 ไม่มีใครกล้าปลงชีวา
 ครองเราจัดมวยปลาผู้ล่าสัตว์
 ไปสู้มันกลับแพ่เย้เจียวหนา
 เมื่อแต่งพลไปปล้นถึงบ่วงศ์ปรา
 ก็คิดว่าจะสำเร็จสมใจ
 เข้าล้อมรุมจับได้ในเมื่อหลับ
 พวกเรากลับบับนไม่ทนได้
 รั้กันจะล้างมันด้วยฉันทไค
 มีอุบายอย่างไรจงกล่าวมา

๖ ๑๐ คำ ๖

๑ บัดนี้

มหากายบังคมกัมเกศา
 ทูลว่ามนุษย์สุดศักดิ์ดา
 เห็นมีฤๅธาชาาญจกรรจ
 เห็นทีจะมีของวิเศษ
 จงกระตือรือรื่องเคชแข็งขัน
 เห็นแต่พระองค์จอมกุ่มภันท์
 จะชำระเธอหนค้วยวิชา

ขอจงมีราชบรรหาร
ให้พระราชกุมารแก้วกล้า
ไปปราบปิศาจจิ้งจอก
ที่รบกวนประชาให้เร่าร้อน
แล้วพระองค์จึงทรงจำแดงกาย
เป็นปิศาจควีนเฝ้าสยอน
เสด็จทรงบรรดอกร
ภูธรจะสมฤทัยจินต์

๖ ๘ คำ ๖

๑ เมื่อนั้น
พญามารชื่นชมสมถวิล
ชมเชยเสนาสุนทร
ฉลาตลาแดนดินบาดาล
ตรัสเสด็จแต่งองค์ทรงเครื่อง
อร่ามเรืองตั้งดวงสุริย์ฉาน
กุมศรฤทธิไกรชัยชาญ
ภูบาลออกพระโรงรัตน

๖ เสมอ ๔ คำ ๖

สิงโต
๑ พร้อมพระเกียรติกรอุปราชา
เสนามาตย์เรียงรายทงซ้ายขวา

เฝ้าองค์สุรราชา
 ตั้งคาราล้อมจันทร์อันอำไพ
 จงตรัสแก่เกียรติรถแก้วกล้า
 ดุราลกรักพิศมัย
 เพื่อนมีความกลุ้มใจ
 เพราะปีศาจจัญไรกำเริบนัก
 มั่นบังอาจรบกวนประชากร
 ชายแดนอุตรเทือตร้อนหนัก
 เพื่อนึกดูบรรดาเสนายักษ์
 ไม่เห็นสักผู้เดียวที่วางใจ
 พ่อจะขอให้เจ้าเยาว์ราช
 ไปปราบอ้ายปีศาจได้หรือไม่
 ถ้าแม้ว่าลุกยาอาสาไป
 จงเลือกพลตามใจในครั้งนี้

๖ ๘ คำ ๖

ว่า เหมือนนี้

เกียรติรถบังคมกัมเกศ
 อันองค์พระบิดาทรงปรานี
 ไข้ข้าครานันดินนิก
 ข้าจะสนองพระคุณ

มิให้ขุนเคืองบาทพระทรงศักดิ์
ขอประทานเสนาโยธายักษ์
ไปสกัดสองพันทัพอการ
ขอประทานกาฬมุขเสนี
ไปช่วยคุมโยธิตวยหาญ
ทั้งเป็นที่ปรึกษากิจการ
เพราะเขานันชำนาญเชิงชัย
ฯ ๖ คำ ฯ

๑) เมื่อนั้น

จอมอสุรยินดีจะมีไหน
จึงตำรัสตรัสตอบว่าขอบใจ
ลุกรักไชร้สมจิตของบิดา
เหวยกาฬมุขคนขยัน
เตรียมตัวพลันเพื่อไปกับลูกข้า
จงรีบเกณฑ์พลพลโยธา
ไม่ช้าลูกข้าจะยกไป
ดูก่อนลุกรักฤทธิรงค์
ระวังองค์อย่าเสียที่ได้
เจ้าจงสวัสดีมีชัย
ข้านะผิจัญไรในป่าช้า
ฯ ๖ คำ ฯ

๑๑ เมื่อหนี

เกียรติรดกักราบทำวักษา
แล้วออกจากพระโรงรจนา
กลับไปที่พักตำหนักทอง

๖ พระยาเดิน ๒ คำ ๖

โทน จึงเข้าที่สรงสนานสำราญกาย

๑๑
ชัคฉวีพรรณรายผุดผ่อง
ทรงสุคนธ์ปนกลิ่นผกากรอง
ผัดพักตร์ล่องน่องดั่งจันทรา
สอดทรงสนับเพลาเพราเพริศ
ภาษาสี่ประเสริฐสุเลขา
ฉลององค์เยี่ยมโอโสภา
ผ้าทิพย์ศาศรัทธนัตติ
ทรงสังวาลย์เพชรรัตนจำรัสดวง
ตาบทศทับทรวงสลบสี
ทองกรมรกตเขียวขจี
ธำมรงค์มณีทับทิมพราย
ทรงประจำสำคัญของอาจารย์
ทรงมงกุฎสุรกานท์เจ็กฉาย
กรกุมศรัสิทธิ์ฤทธิชัย

เยื้องกรายมาชนนเขตทรง

ว บาทสกุณี ๘ คำ ๖

(ตรวจพล-กราวใน: เวลาเชนและเสนาออก
แต่เมื่อพระเกียรติรถออกจากเปลี่ยนหน้าพาทย์เป็นกราวนอก)

พาทย์

- ๑ งามพระเกียรติวิถยศยง งามตั้งขุนหงส์
สง่าสุวรรณพรรณราย
- ๑ งามราชรถเลิศเจ็ดฉาย กนกกอบลาย
สงยาราชวาศีศรี
- ๑ งามราชรถวิศวัตวี พันแดงแสงสี
สลบกับลายเงินทอง
- ๑ งามพลนิกายกำยกอง ธงทิวปดิวพ้อง
เขี้ยวเหลือองระยับสลบแดง
- ๑ งามสรรพาวุธรุกแรง แดควับจับแสง
สาทราประหนึ่งแววมณี
- ๑ งามศุภฤกษ์ยามดี ไห่ยกโยธี
กลจากนครบาทาล

๖ เช็ก ๖

ร้าย เมื่อนั้น
๑

ภีมาสุรฤทธิ์ไกรใจหาญ
เห็นลูกเลี้ยงเดินพลพันทวาร
ขุนมารหัวเราะเห็นเหมาะใจ
จึงตรัสเรียกมหากายนายทหาร
อีกเสนามารน้อยใหญ่
ชวนกันออกจากเวียงชัย
รีบรัดตัดไปในไพรวัน

๖ เขต ๔ คำ ๖

๑ ครั้นถึงชายแคว้นแดนอุคร

ภูธรให้พักพลขันธ์
แล้วตรัสสั่งทหารกุมภัณฑ์
ให้ทั่วกันจำแลงแปลงกาย
ขุนมารยอกรชนเหนือเศศ
ไหว้ทวยเทเวศทั้งหลาย
ร้ายมนตรีกำแหงแรงร้าย
แปลงกายเสร็จสรรพด้วยฉับพลัน

๖ ธรรมนิมิต ๔ คำ ๖

สิ่งทองมอญ พญายักษ์กลายเป็นปีศาจ
๑
แก่งกาจฤทธิ์แรงแข็งขัน

ตาแดงต้งแสงไฟกลับ
เขียวพันใหญ่ยาวราวพยับ
ผมแดงหนวดแดงต้งแสงชาด
นุยานยัตยาคประหลาดหนัก
กรใหญ่กำยำลั่น
กุมขวานสิทธิศักดิ์เป็นอาวุธ
ส่วนเสนากลายเป็นพลปีศาจ
แก่งกาจกำแหงแรงสุด
กุมกระดุกษาแซนแทนอาวุธ
ว่าเริงฤทธิรุตจะโรมรัน
วังรอปอไดยินสำเนียงพล
โห้รันมาในไพรสณฑ์
ผีจำแลงเฮฮาร่าเริงครัน
พร้อมกันวิ่งออกไปราญรอน

๖ เขต ๘ คำ ๖

รำย เมื่อนั้น

ฝ่ายพระเกียรติรถชาณุสมร
เห็นพวกผีร่ามำต้อกร
ก็จับศรฤทธิแรงแผลงไป
เปรี๊ยะเปรี๊ยะต้งเสียงฟ้าลั่น

พสุธาสนั่นหวั่นไหว
 ศรกลายเป็นข้ายเหล็กไป
 ล้อมพลผีไว้มีทันน่าน

ฯ ศรทะนง ๔ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น

ขุนปีศาจจำแลงกำแหงหาญ
 เห็นข้ายรายล้อมเสนามาร
 ก็โกรธพล่านโศกมาที่กลางแปลง

ฯ ๒ คำ ฯ

๑ บัดนั้น

กาฬมขขุนมารชาฎุกำแหง
 แลศรที่ผีจำแลง
 จึงแก่งทำตระหนกตกใจ
 จคจคจ้องจ้องมองดู
 หตหตหู่หู่ไม่สู้ได้
 วิ่งหนีเข้าคองพงไพร
 นายไพร่พลอยหนีไม่รีรอ

ฯ เซ็ด ๔ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น

ผีจำแลงจึงแสวงทำหัวร่อ
 ชะอ้ายหนุอย่างไรใจกอ

จะมาบอสูผู้เรื่องฤทธิ์
มิ่งมาชุ่มเหงไม่เกรงใจ
พวกกมุได้มีความผิด
ถ้าแม้ว่ามิ่งรักชีวิต
จงมาก้มไม่พิทวันทา

๖ ๔ คำ ๖

๑ เมื่อนน

เกียรติรดพาที่ชหน้า
เหม่เหม่บิศาจอหังการ
มิ่งกล้าแต่ปากไม่อยากฟัง
ตรัสพลางหยิบหอกราชศักดิ์
ทบกกบพนกรถที่นั่ง
เสกแล้วซัดไปด้วยกำลัง
เสียงบ่งคังเสียงอสนี

๖ ๖ ๔ คำ ๖

๑ เมื่อนน

ฝิดูกรราชศักดิ์บถถึงที่
ปวดเจ็บเป็นพันพันทวี
ล้มแทบบ่ตีเพราะอ่อนใจ
แล้วค่อยแข็งขึ้นฝืนจิต
ถอนหอกเรื่องฤทธิ์ออกได้

ร่ายมนตร์แล้วเป่าลงไป
 แผลก็หายทันใจในพริบตา
 ลูกชันทัดกรและคัตบาท
 แล้วทวาดก็กก้องเวหา
 ตีแล้วมุนษย์อหังการ
 ไม่ช้าจะได้เห็นกัน
 จับขวานมณีสี่สล้าง
 ขว้างไปประหนึ่งจักรผัน
 ถูกประจำวิเศษเทศนครรจ
 ขวานหนักแหลกเป็นธูลี
 ๖ ร้ว ๖ คำ ๖

๑) เมื่อนั้น

เกียรติคุณหัวเราะเยาะผี
 ชะปี้ศาจณกาจกรรจตี
 ตัวมึงถึงที่ปราชย
 กูไม่อยากสังหารให้ย่อยยับ
 กูจะจับตัวมึงให้จ้งได้
 ไปถวายบิฑุรงค์ที่ทรงชัย
 สุกแต่แต่หัวไทจะลงทัณฑ์
 ว่าพลางทางลงจากรถราช
 เข้าค่อกรกับปีศาจเข็งขัน

ต่างเหี้ยมต่างหาญชาญกรรจ์
เหียนหันบรอตอติ
เกียรติจรตเปลื้องประเจียดยันตร์ลง
ขององค์พระพรหมฤๅษี
ได้ทำใจจับกระชับตี
เอาผ้ามัดผีแน่นไว้

ว เชิต แล้วเที่ยว ๘ คำ ๖

๑ เศษอำนาจเลขยันตร์
เวทมนตร์กุ่มกัณฑ์ไม่ทนได้
รูปบีสาก็เปลี่ยนไปทันใด
กลายเป็นรูปพญายักษ์
ว รว ๒ คำ ๖

๑ เห็นรูปยักษ์อยู่ปรากฏ
เกียรติจรตพิโรธโกรธหนัก
คิดก็แสนแค้นใจขุนยักษ์
แต่สู้หักใจพูดโดยดี
ดูหรือพระบิดามาทำเล่น
เช่นนี้ข้าเห็นไม่ควรที่
นี่เผอิญสบเหมาะเคราะห์ดี
จึงไม่วายชีวีรอดไป
ถ้าแม้ข้าสังหารโดยไม่รู้

กรรมก็จะติดอยู่เป็นยิ่งใหญ่
ว่าพลางทางเสกด้วยทันใด
ให้ผ้าหลุดจากอสุรา

๖ รวี ๖ คำ

๑) เมื่อนั้น

พญายักษ์ช่วยเขินเมินหน้า
แล้วแข็งใจหันไปตอบวาทา
บิตาขอโทษลูกรัก

พ่อหมายจะลองดูเล่น
เพื่อเห็นกำลังสิทธิ์ศักดิ์

เห็นลูกกำแหงแรงนัก
พ่อรักยิ่งชนกว่าเดิมมา

อันชวานของพ่อฤทธิธกัจ
พระภรทัวาซให้ข้า

ขว้างไปพอดูกลกยา
ชวานก็แพ้เดชาเหลือไป

ลูกมีเครื่องรางอย่างสำคัญ
ของนนผู้โตประสาทให้
อีกทั้งประเจียคนั้นไซร์
ใครให้จึงบอกกับบิตา

๖ ๖ คำ

๑ เมื่อนั้น

เกียรติรอดทอประกายกษา
ทรงประจำประเจียดอันศักดิ์
ข้าได้มาจากพระอาจารย์
องค์ภริทวาชชาติพรหม
ผู้บรมครูไพศาล
ให้ข้าเพื่อคุ้มภัยพาน
จึงบันทาลศกัศสิทธิ์ฤทธิ

ฯ ๔ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น

อสุรว่าอ้อจะหนี
ขวานพ่อจึงแพ้วฤทธิ
เพราะประกามณีคุ้มครอง
ควพ่อกับลูกผู้ชัชชาญ
เป็นศิษย์ร่วมอาจารย์กันทั้งสอง
แต่ันจะยิงปรองคอง
ต้องแบบผู้ศิษย์ร่วมอาจารย์
บันชอลูกยาเมตตาค้วย
ช่วยเบ็ดข้ายห้อมล้อมทหาร
จะได้กลับจากแถวแนวพนานต์
กินสู่สถานวังใน

ฯ ๖ คำ ฯ

๑ ^๕เมื่อนน

เกียรติรถเคารพนบไหว
แล้วร่ายมนตร์เรียกศรเกรียงไกร
ให้กลับคืนแหล่งด้วยเร็ววรา
ฯ รวี ๒ คำ ฯ

๑ แล้วสององค์ ^๕ชนทรงรถราช
เสนามาตยัสสะพรังทงหลังหน้า
จึงเดินขบวนยาตรา
เคลื่อนกลาเข้าสู่เวียงชัย
ฯ เชิด ๒ คำ ฯ

๑ ^๕เมื่อนน

ท้าวภีมาสรเป็นใหญ่
กรนถึงทงวังใน
อัคใจเป็นพันพันทวี
ฯ ๒ คำ ฯ

มอญรำคาบ ^๕ยังกคยงซ่งชัตจิต

๑ ^๕ยังกคยงบัตสี
เสียแรงมีบุญญาวิชาตี
มีแต่พ่ายแพ้เกียรติรถ
จะทำอย่างไรอย่างไรเขาไม่โกรธ
จะถือโทษไม่ถนัดชัตไปหมด

จะพาลเขาตรงตรงคงเสื่อมยศ
จะถูกนิทาหมดท้าวไป
จำจะใช้บัญญัติหาอุบาย
โยกย้ายเอาเปรียบให้จงได้
คิดคุชั้ชวางทุกอย่างไป
ภูวไนยนิ่งนึกตรึกตรา

ฯ ๖ คำ ฯ

รำถ
๑ เหลือบไปเห็นองค์บุตรีราช
เข้ามาอภิวัตอยู่ตรงหน้า
จึงปราศรัยโหมเจรจาเยวภา
แนะสุวรรณเกตศามารศรี
บัดนี้พอมีความซัดซ้อง
จึงหม่นหมองอารมณ์ระบมหนัก
เห็นอยู่แต่เจ้าเยวาลักษณ์
จะช่วยเปลื้องความหนักในครานี้

ฯ ๔ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น
นางสุวรรณเกตศามารศรี
นบนอบตอบราชวาที
แม้มีพระประสงค์สิ่งใด
ถ้าหากคุณานี้สามารถ

จะสนองรอนบาทสำเร็จได้
 ขอให้พระบิดาบัญชาใช้
 ข้าจะไปทำตามพระบัญชา

๖ ๔ คำ ๖

๑) ^๕เมื่อนั้น
 ภิรมะเกษมสันต์หรรษา
 ประโลมลูบจูบองค์พระธิดา
 แล้วมีพจนานบอกรูวาย
 ลูกก็รู้มนตราวิธามาก
 หลากหลากพ้อสอนไว้เหลือหลาย
 จงสร้างทำตักนาปางตาย
 ล่องลอยตามสายชลธาร
 ผ่านไปใกล้สวนเกียรติรถ
 แล้วเผยพจน์เพรียกพร้องด้วยคำหวาน
 ให้เขาช่วยชันพื้นชลธาร
 เท้านั้นหมคกกิจการของลูกยา

๖ ๖ คำ ๖

๑) ^๕เมื่อนั้น
 นางสุวรรณบังคมกัมเกศา
 ไม่เคยขัดคำรัสพระบิดา
 นางทูลลารับจากปราสาทชัย

๖ เพลง ๒ คำ ๖

ได้ ^๕ ครนถึงซึ่งฝั่งนทีศรี
๑ ก็โจนลงวารักระแสนไส
จึงลอยล่องฟ่องฟองชลาลัย
ผ่านไปทางสวนมาลา
ฯ โฉ ๒ คำ ฯ

ว่า ^๕
๑ ^๕ เมื่อนั้น
ฝ่ายพระเกียรติจรตผู้รุ่งฟ้า
รินรมย์ชมสวนมาลา
ได้ยินเสียงกัญญาทีในธาร
เสียงนังกู่ร้องให้ช่วย
รินรวยสุนทรอ่อนหวาน
รีบไปมองหามิช้านาน
ก็เห็นนางลอยผ่านหน้าไป
จึงรีบเปลื้องประจำประเจียดยันตร์
เร็วพลันแขวนกิ่งพุกษาใหญ่
แล้วโคดลงสู่ชลาลัย
วายตามอรไทไม่รอรธา
ฯ วั ๖ คำ ฯ

๑ ^๕ เมื่อนั้น
ฝ่ายภีมาสุรยักษา
พอเกียรติจรตลับตา

ก็ออกมาจากที่แฝงอินทรีย์
 ฉวยผ้าประเจียดยันตร์ลง
 กับประกาศฤทธิ์รงค์ทรงศรี
 ชุนมารชันชมนินต์
 รับลหลักไปไม่รอนาน

๖ เซ็ด ๔ คำ ๖

๗ เมื่อนั้น

พระเกียรติรถยศไกรใจหาญ
 ช้วนางรอดจากชลธาร
 พิศดูเยาวมาลัยกษัตริย์รัก

๖ ๒ คำ ๖

๘ ชาตรี โฉมเฉลา

๙ ที่เห็นเจ้าเยาวมาลัยสงสารหนัก
 เจ้านโฉมเจดิลิขิตลักษณ์
 เป็นนางยักษ์หรือเทพบุตร
 เผอิญน้องล่องลอยชลาลัย
 ที่ช่วยได้เป็นวาสนาพี่
 เหมือนนบปลาอยมาในวาริ
 เป็นบุญพี่เก็บได้จึงไผ่ดอม
 ทัวเจ้าชื่อไรจักใครรู้
 เอ็นดูเกิดโฉมตรูผู้ผมหอม

แม่น้องรักสมัครจิตคิดประนอม
จะถนอมขวัญตากว่าจะตาย
ฯ ๖ คำ ฯ

รำก ๘ ๕
๑ เมื่อนั้น

นางสุวรรณเกศานโหมฉาย
ได้ฟังคำอ่อนหวานแก่ชานกาย
ข้าเลี้ยงชายนัยนาแล้วพาที่
ข้าเป็นลูกอสุรินทรผู้เป็นชนก
ชื่อสุวรรณเกศามารศรี
อันพระองค์ทรงช่วยชีวิต
พระคุณมีเหลือล้นเป็นพันไป
แต่จะตรัสเย้ยชวนเสวาท
ดูก็เกินนิตุราชหาควรไม่
ถ้าแม่ชนทงปวงล่วงรู้ไป
เขาจะไผ่คิดนินทา

ฯ ๖ คำ ฯ

ไอ้โสม ยอดมิ่ง

เพราะพี่รักเจ้าจริงจึงหาญกล้า
ครั้นว่าพี่จะรอขอบิดา
ก็ห่วงหนักชกซ้ำไม่ทันใจ
มิใช่พี่ลามลวนชวนให้ชั่ว

ให้ตัวน้องหมองมัวก็หาไม่
 ขอแต่เพียงน้องตอบให้ชอบใจ
 ว่าน้องไซ้รักตอบชอบพี่ชาย
 ถึงจะต้องรอนไปไม้ซัดซ้อง
 ถ้านั้นใจใต้น้องสมมุ่งหมาย
 ขอแต่เจ้าสุวรรณพรณราย
 คอบพี่ชายคำเดียวให้ชื่นใจ

๖ คำ ๖

ว่า ๑
 ๑ เมื่อนั้น

นางสุวรรณเกศอาชฌาสัย
 ยมพลางทางตอบคำไป
 ช่างกระไรเข้าชียวน
 น้องเป็นหญิงย่อมอายและชายหน้า
 ลืมกระมังเจ้าชายอยู่กลางสวน
 ขอเสียที่ย่ำตามมาลามลวน
 ไม่ควรที่จะทำเช่นนั้น

๖ คำ ๖

๑ เมื่อนั้น

เกียรติรถกลไล่นางโฉมศรี
 ทามวอนงอนง้อพาทิ
 เข้าช้ำกัญญาชะล่าใจ

จึงไม่เห็นอสุราเสนามาร
ที่แอบเขากุทยานจนใกล้
ครันเหลียวดูประเจียดประจำไซรั
เห็นหายไปก็ตะลึงตึงกาย

๖ ๔ คำ ๖

๑ บั๊กัน

ฝ่ายเสนามาร^๕ทั้งหลาย
ก็เข้าแวกล้อมห้อมกาย
จับพระลือสายพาไป

๖ เช็ด ๒ คำ ๖

๑ ครันถึงปราสาทราชฐาน

มหากษัตริย์ผู้ใหญ่
จึงทูลแถลงกิจจาไป
พระกุมาร^๕นไชรัลวงอาญา
เข้าไปพบกำลังเธอรังแก
หม่อมแม่สุวรรณเทศา
ข้าจึงได้นำพระองค์มา
สุดแท้แต่พระเมตตาปรานี

๖ ๔ คำ ๖

๑ เมื่อนั้น

ภิมะสิทธิศักดิ์ยศ

ไต่ฟังจึงกล่าวโดยดี
 ว่าเพื่อนไต่ทราบก็เสียใจ
 ถ้าแม่รักเจ้าสุวรรณเกศา
 มาสู่ขอบิตาทองยกให้
 ซึ่งลอบลกรักกันเช่นนั้นไซ้
 เป็นความผิดยิ่งใหญ่ไม่ควรการ
 ครนจะยกโทษให้ในเกรงนี้
 จะเป็นเยี่ยงไม้ตีเสียหลักฐาน
 จำจะต้องลงโทษทรมาน
 ลุกยาจะว่าขานประการใด

๖ ๖ คำ ๖

๑) เมื่อนั้น

เกียรติรถบังคมประนมไหว้
 ทูลว่าข้าผิดไปแล้วไซ้
 สุกแท้แต่ภูวไนยจะบัญญัติ

๖ ๒ คำ ๖

๑) เมื่อนั้น

ภีมะกุมภักดิ์ทักทรรษา
 ทอบว่าถ้าจะนั้นกับตา
 จะไต่ลองวิชาให้เห็นชัด

จะเลือกใช้ให้ทำการสามสิ่ง
เจ้าอย่าประวิงขังขัด
หนึ่งคือให้เจ้าบริบท
จัดสร้างภูเขามหิมา
ให้สูงสืบเส้นเป็นกำหนด
พร้อมหมุดด้วยพรรณพฤกษา
จงสร้างกลางทุ่งหน้าพารา
ให้แล้วในเวลารุ่งเช้า
ถ้าแม่สร้างไม่เสร็จสำเร็จการ
จะสั่งให้ประหารชีวิตเจ้า
นี้เป็นปฐมกิจอย่าดูเบา
เจ้าจงรีบไปเตรียมการ

๖ ๘ คำ ๖

๑ เมื่อนั้น

เกียรติรดคำนับรับบริหาร
กลานคล้อยถอยจากพระโรงธาร
กลับสู่สถานตำแหน่งทอง

๖ เสมอ ๒ คำ

พระยาโตก

๑ เอนองค์ลงเหนือบรรจรณ์

เร้าร้อนกมลหม่นหมอง
ไอ้ทรมสงวนนวลละออง

เพราะรักเจ้าจึงต้องลงทัณฑ์
 ถึงจะตายไม่เสียตายซึ่งชีวิต
 ขอแต่ได้จุ่มพิศแม่จอมขวัญ
 โอ้เริ่มจะสมักรักกัน
 ยังมีทันสมสวาทต้องคลาดไกล
 เพราะมัวหม่อมเผลออยู่ไม่รู้เท่า
 เขาจึงลักประเจียดไปได้
 ไร้ประเจียดสำคัญนั้น ไชรั
 ไม่สามารถเรียกหาพระอาจารย์
 ๕ หข
 ครองสนแรงสนฤทธิ
 สุกคิตสุทหลักภัยผลาญ
 โอ้กรรมทำไว้แต่ก่อนกาล
 ตามมาราณูรุมเร็วไคร้าอุรา

๖ โอต ๘ คำ ๖

๑ ร่าย พอโศกสร้างพลางเห็นวานร
 มานอบกายถวายกรอยู่ตรงหน้า
 จึงตรัสปราศรัยไปมิช้า
 กระบี่มาจากหนตำบลใด

๖ ๒ คำ ๖

เอรจาโชน

๑ กระบี่ประนมบังคมไหว้ทุกกิจจา
ว่าดูข้าชื่อวายุทัตคนขยัน
หม่อมแม่สุวรรณเกศายาวเรศ
ร้ายพระเวทเรียกขำมาเมื่อ^๕
จากเชิงมหาคีรีหิมาลัย
แล้วตรัสใช้ให้ขำมาทูลพระองค์
อย่าให้ทรงพระวิตกกังวลต่อไป
อันจอมอสูรตรัสใช้ให้สร้างภูเข
บริวารข้าพเจ้าจะสร้างถวาย
มิให้ลำบากวรกายของพระองค์
ขอเชิญแต่ให้ทรงกำบังงาน
พอถึงกาลเวลารุ่ง^๕
จงทรงตั้งยอดคีรีเป็นที่สำเร็จ
เฉพาะเมื่อชนยักษ์เสด็จไป^๕
นะพระเจ้าข้า ฯ

ร้าย ๕ ๕
๑ เมื่อนั้น

เกียรติรถปรีดิ์เปรมเกษมศรี
เห็นสุวรรณเกศานารี
ท่วงทีเสน่หาน่าปลื้มใจ

แล้วตรัสแก่กระบี่ผู้มีฤทธิ์
เราขอบจิตตัวท่านหาเหนื่อยไม่
ครัสพลางทางตามกระบี่ไป
ยังที่ทุ่งใหญ่นอกพารา
ฯ เชิด ๔ คำ ฯ

เจรจาโจน

๑ วายุกัณฑ์ผู้มีศักดิ์คามิชาติ
ก็ร้องเรียกขุนกระบี่ผู้บริวาร
แล้วสั่งการเสร็จสรรพบนหน้า
กองหนึ่งให้ชนคีลาคีตีม่าก้อขึ้นมัน
กองหนึ่งให้หาสารพันทุกภาษาชาติ
แลดูก็น่าประหลาดเหล่าวานร
ก้อสิงขรขึ้นจับไว้ในชั่วพริบตา
ปลุกพฤษาคันใหญ่ใหญ่ใบช่อม
เป็นพวงพุ่มผลิอกและออกผล
พอรุ่งแสงสุริยนก็เสร็จพอดี

ฯ รำคาบ รัว ฯ

๑ ฝ่ายภีมาสุรย์ก็พอได้เวลา
ก็ออกมาที่หน้าทวารเมือง
เห็นภูเขอันเขื่องตั้งอยู่ที่นั้น

ก็เห็นเป็นมหัศจรรย์อันปรากฏ
จึงร้องเรียกเกียรติธมาชมเชย
กระไรเลยลุกยาช่างน่ารัก
เจ้าเก่งกว่าปวงยักษ์ในแดนบาดาล
วิชาชาญเก่งนักหนาแสนน่าใช้
บัดนี้จะให้กระทำการที่สอง
แต่ลูกไม่ต้องวิตกตระหนกใจ
บายวันนั้นจึงเข้าไปพระโรงรัตน์
พ่อจะจัดธิดาของพ่อถ้วนทั้งร้อย
ให้คอยเจ้าเลือกดูอยู่ที่นั่น
แม้จะได้คนไหนสุวรรณเกศา
พ่อจะยกธิดาผู้นั้นให้
แต่ถ้าไม่ทายลูกให้ถูกตัว
เจ้าจะต้องเสียหัวเป็นแม่หมัน
ว่าพลางทางกุมภภัณฑ์ผันพักตร์ไป
คืนเข้าสู่วังในมิช้าก็
บัดนี้ ฯ เชิด ฯ
ร้าย ๕ ๕
๑๑ เมื่อนั้น
องค์พระเกียรติธมาเรื่องศรี

กลับถึงตำหนักจันทน์อันรุ่ม
 ยินดีกระหยิ่มกริ่มใจ
 อันจะให้ชู้ชู้ผู้ยอตรรก
 เราหรือจะพักผิตได้
 แต่หวนระลึกตริกไตร
 จะมีกลอย่างไรคอกกระมัง
 ขณะนั้นเหลือบเห็นเศษกระดาษ
 วางอยู่ที่อาสน์ที่นั่ง
 คลีสารอ่านคูมिरอรั้ง
 เห็นมีคำส่งเขียนไว้
 ว่าพระองค์จงดุแมลงวันทอง
 จะชี้ให้เห็นน้องอย่าสงสัย
 ทราบลัษณ์ทรงศักดิ์ก็ตั้งใจ
 ได้เวลารีบไปพระโรงธาร
 ๖ พระยาเดิน ๘ คำ ๖
 เข้าหลุค^๑ ชั้นเดียว ครั้นถึงพระโรงโสภาส
 อภิวัตอสรามหาศาล
 แล้วแลดูทงร้อยนงคราญ
 แลลานเหมือนกันทงร้อยองค์

ยิ่งคุณโถมยงพะวงจิต

ยิ่งพิศยิ่งสนเท่ห์เล่ห์หลง

รูปร่างแน่นน้อยทงร้อยองค์

ไม่มีผิดโถมยงผู้ยอดรัก

แลจนจนเห็นแมลงวันทอง

เกาะแก้มนวลน้องแน่ประจักษ์

จึงจูงกรโถมยงนงลักษณ์

ไปเฝ้าขุนยักษ์บังคมคัล

๖ เสด็จหนึ่ง ๖ คำ ๖

ร่าย ๖ ๕
๐ เมื่อนั้น

อสุรินทรแสรังสำรวจลสรवलสันต์

เจ้าทั้งสองควรครองคู่กัน

เพราะฉะนั้นบิดาไม่ขัดใจ

เจ้าสุวรรณเกตศานารี

จะได้เป็นราชินีมีศใหญ่

พื่อนไม่มีแก้วใด

จะทำยอกบีนให้อย่างพอดี

จำเป็นต้องวานลูกยา

หาแก้วมาใหม่เหสี

จงไปเอามุกดาเลิศดี
 ในหงอนवासกรีราชา
 รีบไปอย่าได้เห็นนาน
 อย่าให้นมิงคราญต้องคอยท่า
 แม้มิไปตามใจของบิดา
 จะต้องลงอาญาถึงชีวิต

๖ ๘ คำ ๖

๑ เมื่อนั้น

เกียรติรถตระหนกอกสัน
 แต่แสรังทำแย้มยิ้มด้วยปลัน
 ไม่อยากให้กุ่มภักดิ์เห็นอกใจ
 ทูลว่าข้าขอไปตริภคตรอง
 มองดูหาทางให้จึงได้
 พุดเสร็จจึงลาภูวไนย
 ออกไปจากห้องพระโรงธาร

๖ เสมอ ๔ คำ ๖

๑ เมื่อนั้น

จอมอสุรฤทธิไกรใจหาญ
 เกียรติรถออกไปพ้นทวาร
 ชุนมารก็สำแดงไภรธา

ขบเขี้ยวเกี้ยวกรามคำรามชื่อ

คูหรืออัสสุวรรณเกศา

เสียแรงกูรักยิ่งยอดธิดา

อุทิศให้สอนวิทยาทุกสิ่งไป

มิ่งกลับคิดคดขบถ

ช่วยชู้ตลกุกุเล่นไถ่

แต่ว่าครานกุ่มนใจ

ชู้มิ่งต้องบรรลัยเป็นแน่นอน

เขี้ยทำวนางพาทวีชั้วชาติ

ไปคุมไว้ทำหนักมาศของมันก่อน

ถึงเวลาฆ่าชู้คู่สมจร

กูจะให้ฟันพอนเสียพร้อมกัน

๖ ๘ คำ ๖

๑ บัคนั้น

ทำวนางแสนกล้วจนตัวสั้น

รับราชบัญชากุมภัณฑ์

กุมสุวรรณเกศาพาไป

๖ ชุบ ๒ คำ ๖

ฝรั่งกรก เมื่อนั้น

๑

นางสุวรรณเกศาอัสสนาสัย

พอลึงตำหนักจันทน์ทันใด
 เข้าห้องในนอนนิ่งบนเตียงทอง
 จนนเห็นท้าวนางผู้ชรา
 สนิทนิทราแล้วทงผอง
 จึงหยิบผ้าสไบไหมทอง
 นวลละอองจึงผูกหุ่นยนต์
 ยอกรประนมเหนือเศศ
 ไหว้ไทเทเวศในเวหน
 แล้วนางโคมเจลาเป่ามนตร์
 หุ่นยนต์ ก็ลุกขึ้นวันทา
 ๖ ตระนิมิตร ๖ คำ ๖
 แยกไทร หุ่นยนต์นฤมลนฤมิตร
 ๑๐ ไม่เพี้ยนผิดสุวรรณเกศา
 สำแดงท่วงทีกริยา
 เหมือนนางอสุราทุกสิ่งอัน
 ๖ ๒ คำ ๖
 ร่าย ๘
 ๑๐ เมื่อนั้น
 นางผมทองปรีดิ์เปรมเกษมสันต์
 จักรูปหุ่นให้นอนเตียงสุวรรณ

แล้วแจ่มจันทร์รับสั้หนีไป

๖ เช็ด ๒ คำ ๖

๑ ครนถึงซึ่งคำหนักเกียรติรถ

โถมยงก็ประณตประนมไหว้

ทูลว่าในครานี้ไซ้

พระบิดาแกล้งใช้เพื่อให้ตาย

อันจะไปชิงแก้ววาสุกรี

ฤาจะมีโอกาสได้คังหมาย

เห็นซัดว่าประสงค์จรงร้าย

หมายฆ่าพระองค์เป็นแน่นอน

ส่วนหม่อมฉันนั้นสั่งให้ขังไว้

ที่ค้ำหนักข้างในโน้นก่อน

เมื่อเอาพระองค์ไปพันฟอน

พระบิดาจะฆ่าเสียพร้อมกัน

๖ ๖ คำ ๖

๑ เมื่อนน

เกียรติรถปลอบนางพลากรับขวัญ

เมื่อองค์พระบิดาอาธรรม

หมายมั่นสังหารผลาญชีวา
 เหลือที่จะอยู่ต่อไป
 ที่ในแวนแคว้นแดนยักษ์
 ขอเชิญสาวสวรรค์ขวัญฟ้า
 ไปกับพี่าย่าข้าที
 เห็นนางท่าทางไม่ข้องขัด
 หน่อกษัตริย์ปรีดิ์เปรมเกษมศรี
 หยิบกระตาชวาคอักษรสุนทรวดี
 ทูลองค์อสูรจอมบาดาล

๖ ๖ คำ ๖

ขี้แค้นน้อย   ในลักษณะนั้นว่าข้าพระบาท

อภิวัตพระบิตามหาศาล
 เมื่อแรกคชเข้ามาเมืองมาร
 พระภูบาลเมตตาปราณี
 คชเข้าตงมหนักคณู
 หวังอยู่เป็นข้าบาทศรี
 แต่เพอญูเกราะห้ร้ายหมายดี
 ภูมีกลับทรงพระโกรธา
 ข้ามิได้ตั้งจิตคิดคด

แต่ทรงยกกลับป้องเช่นฆ่า
ขอบังคมแทบเบื้องบาท
ทูลลาพระบิคาแต่บัดนี้

ฯ ๖ คำ ฯ

ร่าย
๑ เขียนเสร็จจึงถือหนังสือไป

ปิดไว้ที่ประตูปราสาทศรี
ชวนสุวรรณเกศานารี
อย่าซ้ำที่เราจำจะรีบไป

ฯ ๒ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น

นางสุวรรณเกศอาชฌาสัย
ทูลว่าถ้าจะไปเช่นนี้ไซ้
คงจะไม่ได้ผ่านทวาร
จำจะต้องจำแลงแปลงกาย
เพื่อลวงไพร่นายยักษ์
ว่าพลางทางไหว้ท้าว
หลับตาร่ายเวทวิเศษดี
ฯ ๓ นิมิตร ๔ คำ ฯ

วรเชฐ
 ๑ รูปทรงสององค์จำแลง
 เปลี่ยนแปลงเป็นสองยักษ์
 สองขวางงันนำขันตี
 พากันจรลีรไป

๗ เชิด ๒ คำ ๗

ร่าย
 ๑ มาจะกล่าวบทไป
 ถึงนางข้าหลวงน้อยใหญ่
 ครั้นถึงเวลารุ่งรำไพ
 เข้าไปปลุกบรรทมนางผมทอง
 เห็นหุ่นยตร์ต่างคนไม่รู้เท่า
 สำคัญว่านางเขาวนันเศรำหมอง
 ต่างพูดปลอบทรมสงวนนวลละออง
 บ้างประคองนั่งชันแล้วถามไป
 แต่รูปหุ่นมีแต่พยักหน้า
 จะพูดจาอย่างไรก็หาไม่
 เครื่องเสวยที่เคยชอบพระทัย
 รูปนิมิตมิได้โยคี
 พี่เลี้ยงข้าหลวงปวงตกใจ
 นี้หม่อมแม่เป็นไรไปเล่านี้

เรียนคุณท้าวโปรดเรียกหมอมาทิ
พระบุตรีไม่ทรงพระสบาย
ฯ ๘ คำ ฯ

(เจรจา ตัดจำอวด ตามหมอเข้าไปตรวจ
อาการพระบุตรี แต่เอายาอะไรให้กินรูปหุ่น
ก็บัดด้วยทกหมด ฯ ล ฯ)

ร้าย

๑ หลายหมอตระจตราพระอาการ

หยูกยาหลายขนานไม่เห็นหาย
ท้าวนางต่างสิ้นและพรันกาย
นำข้าวร้ายไปทูลอสุรา
ฯ เช็ด ๒ คำ ฯ

๑ เมื่อนั้น

ภิมาสุรสิทธิศักดิ์ยักษา
ไต่ทราบข่าวตกใจรีบไกลคลา
มายังตำหนักพระบุตรี
ฯ เช็ด ๒ คำ ฯ

๑ ครนเห็นรูปหุ่นสุนทรลักษณ์
ขุนยักษชัคใจตั้งไฟจี้
เหม่อเจ้าบุญญาบาลี
หน้าตาดีดีแสรังมารยา

แต่ครั้นเข้าไปจ้องมองใกล้ใกล้
 ให้บังเกิดสงสัยเป็นนักหนา
 รูปนี้เหมือนรูปเจ้าธิดา
 แต่ไม่มีแววตาเหมือนตาคน
 คิดพลางทางตั้งเอนำมา
 ว่าคาถาพิมพ์พำพรำบน
 เสกแล้วจึงเอนำมนตร์
 รตรูปหุ่นยนต์ด้วยทันใด

ฯ ๖ คำ ฯ

เชื้อ
 ๑๑ เศษะเวทมนตร์ของยักษา
 รูปนิมิตมายาบ่ทนได้
 รูปหุ่นนั้นหายกลายเป็น
 เป็นผ้าสไบไปพลัน

ฯ ๖ คำ ฯ

๑๒ เมื่อนั้น
 ภิมะโกรธากายาสน์
 คู้คู้เต้าแก่งแลกำนัล
 ปล่อยให้อีสวรรณหนีไป
 ผากไว้แล้วจะลงอาญา

ให้สมที่เฉื่อยชาเสียผู้ใหญ่
ตรัสพลางทางรีบครวไล
ออกไปสู่พระโรงโอราร
ฯ เช็ด ๔ คำ ฯ

๑) ตรัสแก่มหากายนายทหาร
มันเกิดการอัปลักษณ์เป็นนักรหา
บัดนี้สูสุวรรณกัลยา
บังอาจหลบหน้าหนีไป
เจ้าจงรีบใช้ใครไปดู
มันจะไปหาชู้หรือไฉน
แม้พบอยู่กับชู้ของมันไซร์
จงฆ่าเสียอย่าไว้ชีวา
ฯ ๔ คำ ฯ

๑) บัดนั้น
มหากายบังคมก้มเกล้า
ทูลว่าข้ารับข่าวมา
ว่ามหาอุปราชนั้นหายไป
เสนาได้ประสบพบสาร
ปิดไว้ที่ทวารค้ำหนักใหญ่

ว่าพลางทางนำสารไซ้

ถวายแก่ภูวไนยจอมบาตล

๖ ๔ คำ ๖

๑ เมื่อนั้น

พญายักษ์อ่านลักษณอักษรสาร

กริ้วโกรธพิโรธตั้งไฟกาลป์

ขุนมารกระเทิบบาทา

แล้วสั่งกาพมุขเสนี

อย่าช้าที่รีบคุมยักษ์

ไปตามสองคนนั้นมา

อย่าช้าไปพลันในวันนั้น

๖ ๔ คำ ๖

๑ บัดนั้น

กาพมุขรับสั่งใส่เกศี

ออกมาเลือกทหารฝีมือดี

แล้วชวนกันรีบรี่เร็วไป

๖ เข็ด ๒ คำ ๖

๑ เมื่อนั้น

นางสุวรรณเกศอำชฌาสัย

ไต่ยืนเสียงยักขามาแต่ไกล
อรไทกรบาทูลพระทรงธรรม
จำต้องจำแลงแปลงกายา
เพื่อหลอกลวงอสุราโมหันท์
ว่าพลางทางไหว้เทวัญ
แจ่มจันทร์ร้ายเวทมนตรา

ฯ รวี ๔ คำ ฯ

๐ รูปทรงสององค์ก็พลันหาย
นางกลายเป็นทันพุกษา
พระกลายเป็นกระบี่ลีลา
ร้ายถึงพุกษาค้วย่องไว

ฯ เชิด ๒ คำ ฯ

เจรจาโชน

๐ ฝ่ายกาพมุขครั้นยกไปถึงกลางป่า
แลเห็นทันพุกษาอันงามอน
เห็นวานรเผือกผู้อยู่บนนั้น
กุมภภัณฑ์จึงปราศรัยด้วยไมตรี
ว่านี่แน่ะกระบี่เราขอถาม
ท่านได้เห็นนางงามทรมสวาท

กับชายหนุ่มรูปสะอาคเอี่ยมสำอาง
ผ่านมาทางนี้บ้างหรืออย่างไร ๖

๑๐ กระบี่จำแลงแสรงค์ทอไปอย่างอ่อนหวาน
ว่าเราได้เห็นนงคราญรูปโสภา
กับชายหนุ่มเดินมาแต่เมื่อก
แต่บัดนี้ไม่เห็นแล้วนะอสุรา ๗

๑๑ กามมุขเสนานั้นพาชื่อ
เพราะถือว่าเจรจากับลิงไฟ
จึงพูดตอบว่าชอบใจที่บอกคดี
แล้วอสุราก็นำพลกันต่อไป
เที่ยวกันดูในแนวไพรจนย่าเหิน
จะพบเห็นสองกษัตริย์ก็หาไม่
จึงจำใจรีบกลับไปบาตาล
ทูลรายงานแก่ราชามีข้าที่
บัดนั้น ๖ เชิด ๖

๑๒ ก็มาสุรยักษิเห็นเสนา
กลับเข้ามามือเปล่าก็ช้ำใจ
จึงถามว่าอย่างไรไม่ได้คว
มุตหัวกลับมาเปล่าเปล่าไม่เข้ากร ๖

๑ กาทมขุนนายทหารทูลตอบไป
ว่าข้าได้ค้นในแนวไพรจนยำเย็น
ได้พบเห็นแต่กระบี่ตัวสีขาว
มันบอกข่าวเห็นสองกษัตริย์รีบรัดไป
นะพระเจ้าข้า ฯ

๑ ก็มาสุรได้ฟังไขยั้งโมโห
ทศอัยมิ่งหัวโตโง่เสียเปล่า
ไม่รู้เท่าอัยมุนษย์กับนารี
ในแนวป่าแถบนั้นมีลิงที่ไหน
เขาหลอกกิ้งหลงไปได้นำแก่นน้ก
พลอยให้กูเสียศักดิ์ใช้คนทราม
ครั้นจะใช้ให้ใครไปตามไม่ทันใจ
กูเองจะต้องไปในบัดนี้
ว่าพลางอสุรีลงจากอาสน์
เรียกแสนเสนามาตย์ให้โดยเสด็จ
รับระเห็จจากพารามิข้าที่
บัดนี้ ฯ เชิด ฯ

ร้าย ๕
๑ เมื่อนั้น
ฝ่ายสุวรรณเกศามารศรี
ได้ยินเสียงหวั่นไหวในเมฆ
ครานี้บิฑุรงค์คงตามมา

จึงทูลพระเกียรติรถยศยง
 ขอพระองค์อย่าเป็นห่วงข้า
 รีบเสด็จเร็วไปในพนา
 ข้าจะห่วงพระบิดาของข้าไว้

๖ ๔ คำ ๖

๑๑ เมื่อนั้น

เกียรติรถตอบว่าอย่าสงสัย
 อันพี่จะทงน้องไซ้
 ทงไม่ได้แน่แล้วนะแก้วตา
 มาเถิดมารับครรไล
 พี่แลเห็นควันไฟอยู่ข้างหน้า
 ว่าพลางจงกรวนิดา
 พาสู่อาศรมพระมุนี

๖ เขตก ๔ คำ ๖

๑๒ เมื่อนั้น

พระภรรยาชฤณี
 เห็นหน่อกษัตริย์กับนารี
 เข้ามาอัญชุลีงตงาม
 จึงกล่าววาจาปราศรัย
 เป็นอย่างไรหลานยาตาขอถาม
 หลานจงแถลงแจ้งความ
 โดยย่อไปตามเหตุการณ

๖ ๔ คำ ๖

ลุกขึ้นกระที่บาททวาดไป
 เหม่เหม่ซีไพรทงนงฤทธิ
 ฉะนหรือว่ามีศีลธรรม
 คบคนระยำทำผิด
 เอาเด็กขวักจะรัพิษ
 เกรงจิตกุมภณำณ วันน
 ว่าพลางทางเดินไปอาศรม
 พอพบหน้าพระพรหมฤษี
 พรหมทันซำเงองำท่าจะตี
 อสุรีบนอบหมอบวันทา

๖ คำ ๖

๑) เมื่อนั้น

องค์พระอาจารย์มานกล้า
 ซ้ำหน้าว่าเหวยอัยพาลา
 จะทำร้ายครูบาหรือว่าไร
 ทัวมึงใจพาลสันดานชั่ว
 มีคมัวโมหะจิตอิจฉาใหญ่
 ปองร้ายเกียรติยศไกร
 เขาไซร์ชื่อตรงจงใจตี
 มึงมุงร้ายหลายกรังทั้งยกยัก

ลอบลักประก้ามณีศรี
อีกประเจียดลงยันตร์อันแสนดี
สองสิ่งนี้จึงรีบเอาคืนมา
อนึ่งเพื่อแก้การพาลพาโล
เฉโกแก่เขามากนักหนา
จงยอมยกยพัตศรีสกา
ให้แก่หลานของข้าอย่าหวงกัน
อาจารย์ว่าอย่าถือถือทฐิ
อย่ามาริโทโสโมหันธ์
บัคเดียวสาปเป็นเหยเสียจับปล้น
ให้สาใจกุมภคท์ที่ใจร้าย

ฯ ๑๐ คำ ฯ

(ถ้ามีเวลาเจรจาบ้างก็ได้)

๐ เมื่อนน

ขุนยักษ์พังไซก็ใจหาย
หนาวส่นระรัวทัวกาย
ยอกรถวายอัญชลี
ขอโทษเถิดเจ้าข้าอย่าขัดใจ
ขอย่าให้เป็นเหยเสียราศี
ข้าจะปฏิบัติโดยดี
ทามพระมนัสสงมา

ฯ ๔ คำ ฯ

พิมพ์ที่โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย [๕๑๒-๑๕๙/๑,๕๐๐]

โทร. ๐-๒๒๑๕-๓๖๑๒, ๐-๒๒๑๔-๓๕๕๗, ๐-๒๒๑๔-๓๕๖๓

นางศรินทิพย์ นิมิตรมงคล ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พฤศจิกายน ๒๕๕๑

<http://www.cuprint.chula.ac.th>